

Impacte de la crisi de la COVID-19 sobre la població del Vallès Occidental

Març 2021

OBSERVATORI
VALLÈS OCCIDENTAL

Un producte del **Consell Comarcal del Vallès Occidental** elaborat per l'**Observatori del Vallès Occidental**

Assistència tècnica

Amb el suport de

Xarxa d'Observatoris
del Desenvolupament
Econòmic Local

Agraïments:

Els autors agreixen la col·laboració del personal tècnic dels ajuntaments, d'administracions públiques supracomarcal i d'entitats socials que han participat en l'elaboració d'aquest estudi.

Data de publicació: 10 de març de 2021

Consell Comarcal del Vallès Occidental. Carretera N-150 km 15, 08227, Terrassa

93 727 35 34 // www.ccvoc.cat // observatori@ccvoc.cat // [@consellvallesoc](https://twitter.com/consellvallesoc)

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ	4
2. OBJECTIUS I METODOLOGIA	5
3. MARC CONCEPTUAL I ESTAT DE LA QÜESTIÓ	7
4. SISTEMA D'INDICADORS COMARCAL	11
5. FACTORS DE RISC I PERFILS VULNERABLES	14
6. ESTRATÈGIES ADOPTADES I NECESSITATS NO COBERTES	22
7. REPTES IDENTIFICATS	33
8. RESUM I CONCLUSIONS	36
BIBLIOGRAFIA	40
ANNEX: SISTEMA D'INDICADORS	42
<i>Taula A 1. Indicadors Àmbit Context</i>	42
<i>Taula A 2. Indicadors Àmbit Econòmic</i>	43
<i>Taula A 3. Indicadors Àmbit Laboral</i>	47
<i>Taula A 4. Indicadors Àmbit Formatiu</i>	48
<i>Taula A 5. Indicadors Àmbit Social i sanitari</i>	49
<i>Taula A 6. Indicadors Àmbit Residencial</i>	54
<i>Taula A 7. Indicadors Àmbit Relacional</i>	56
<i>Taula A 8. Indicadors Àmbit Ciutadania i Participació</i>	56

1. INTRODUCCIÓ

La pandèmia de la COVID-19 ha generat una crisi sense precedents en la nostra història recent. Espanya està sent un dels estats més afectats en el nostre entorn, no només per la incidència de la malaltia entre la població i per les defuncions registrades fins ara, sinó també en termes econòmics i socials, com evidencien els indicadors de referència dels principals organismes nacionals i internacionals.

L'impacte de la crisi sanitària en l'àmbit laboral està resultant especialment dur per a la comarca. La paralització de l'activitat econòmica i les mesures adoptades per reduir la propagació de la malaltia han provocat la destrucció d'uns 9.800 llocs de treball en un any. A la destrucció d'ocupació, s'afegeix una forta caiguda en la contractació i un dels majors increments de l'atur de la darrera dècada. El teixit empresarial també s'ha vist molt afectat, amb una reducció d'uns 2.000 centres de treball respecte al 2019.

El deteriorament del mercat laboral, juntament amb altres factors, s'està traduint en un augment de la pobresa i les desigualtats, com mostren els primer estudis que han abordat les repercussions socials de la pandèmia. A tall d'exemple, s'estima que, en l'àmbit metropolità de Barcelona, la població en risc de pobresa hauria augmentat d'un 20% l'any 2018 a un 24% el 2020. Aquest agreujament de la pobresa estaria afectant més intensament a dones, infants, població jove i persones migrades (Cruz, Navarro-Varas i Porcel, 2020). La nova crisi arriba, doncs, en un moment en què encara no ens havien recuperat de les seqüeles de l'anterior, colpejant severament una societat marcada per la incidència de la pobresa i l'enquistament de les desigualtats.

Encara es desconeix de manera precisa l'abast de l'impacte a la nostra comarca, atès que les fonts de dades oficials que informen sobre aquestes dimensions ho fan generalment amb retard i els sistemes d'informació de les administracions no són prou madurs per generar dades territorials actualitzades. En aquest escenari, és necessari generar coneixement per orientar al disseny de noves mesures i actuacions, en el marc del Pla de Reconstrucció del Vallès Occidental aprovat en el Consell d'alcaldis del 16 de juny de 2020. Amb aquesta missió, el present estudi es planteja com a principals objectius identificar, per una banda, els perfils de persones o col·lectius en situació o risc de vulnerabilitat (en especial, aquells associats a factors emergents) i, per altre banda, conèixer la resposta que estan donant els agents, recursos i serveis a les necessitats de la població.

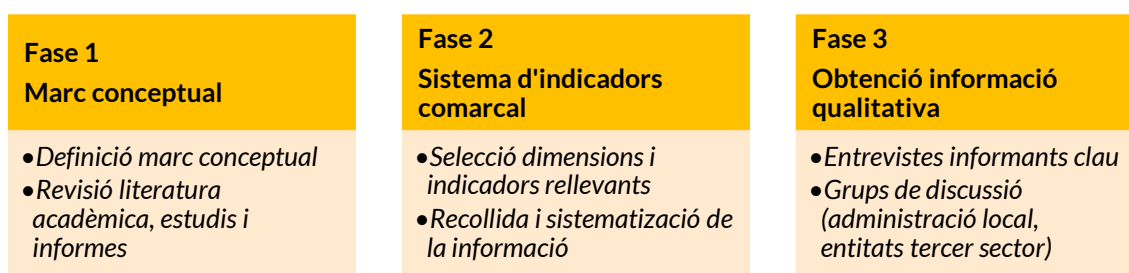
Aquest document s'organitza de la següent manera. Després d'aquesta introducció, el segon apartat descriu els objectius de l'estudi i l'enfocament metodològic. A continuació, el tercer apartat presenta el marc conceptual i l'estat de la qüestió dels estudis i informes més rellevants que han abordat la temàtica. El quart explica el procés d'elaboració i característiques dels sistema d'indicadors sobre vulnerabilitat i exclusió social de la comarca i els seus municipis. El cinquè i sisè apartat es dediquen a presentar els resultats de l'anàlisi qualitativa en relació amb els factors de risc, perfils vulnerables, estratègies adoptades i necessitats no cobertes. El setè apartat recull una sèrie de reptes identificats pels participants en les entrevistes i sessions de treball realitzades. L'últim fa una síntesi dels principals resultats obtinguts i de les conclusions de l'estudi.

2. OBJECTIUS I METODOLOGIA

L'**objectiu general** d'aquest estudi és disposar d'informació i coneixement sobre l'impacte de la crisi provocada per la COVID-19 en la població del Vallès Occidental amb la finalitat de contribuir al disseny de mesures i propostes d'actuació de caràcter transversal i sectorial per reduir la precarietat, la pobresa i la desigualtat. A tal fi, es plantegen els següents **objectius específics**:

- Crear un sistema d'indicadors a escala municipal i comarcal per fer seguiment de les diferents dimensions que es relacionen amb el fenomen de la vulnerabilitat i l'exclusió social.
- Identificar els perfils de persones i grups de població en situació o risc de vulnerabilitat, especialment aquells associats a factors emergents de risc en l'actual escenari.
- Conèixer la resposta que els agents, recursos i serveis del territori estan donant a les necessitats de la població, sobretot dels col·lectius més vulnerables, determinant capacitats i buits en l'atenció social.

Per donar compte d'aquests objectius s'ha seguit una **metodologia** en **tres fases**, com il·lustra el següent diagrama:

La **primera fase** va consistir en la definició del **marc conceptual** de l'estudi, bàsicament a partir de la revisió de la literatura acadèmica més rellevant sobre la temàtica, seguida de la recerca i anàlisi dels resultats dels estudis i informes més recents que han abordat les repercussions socials de la pandèmia, des de diferents perspectives i amb un enfocament territorial. A partir del marc conceptual, en la **segona fase** es va desenvolupar el **sistema d'indicadors comarcal**, a partir de la recollida i tractament de la informació procedent de fonts estadístiques oficials, amb dades complementàries obtingudes d'altres fonts basades en registres administratius.

En paral·lel, es va dur a terme la **tercera fase** de l'estudi d'obtenció **informació qualitativa** a través de la realització d'entrevistes a informants clau i grups de discussió. En concret, es van realitzar dues entrevistes a representants de *Càritas Diocesana de Terrassa* i *Creu Roja*, organitzacions que, en l'àmbit territorial de la comarca, compten amb una sòlida trajectòria en l'atenció de població vulnerable i en risc d'exclusió social. En el cas dels grups de discussió, es van organitzar quatre sessions de treball amb responsables i personal tècnic de les administracions locals, representants d'entitats del tercer sector i associacions de la comarca. Per últim, es va realitzar una darrera sessió amb persones referents de l'àmbit acadèmic i de l'administració pública per compartir i debatre els primers resultats obtinguts (Taula 1).

Taula 1. Sessions de treball realitzades i participants en la fase 3 de l'estudi.¹

Tipus de sessió/Data	Participants
Personal tècnic Municipis de 20.000 a 50.000 habitants i Consell Comarcal 10 de novembre de 2020	<ul style="list-style-type: none"> • Ajuntament de Barberà del Vallès • Ajuntament de Castellar del Vallès • Ajuntament de Montcada • Ajuntament de Ripollet • Ajuntament de Santa Perpètua de Mogoda • Ajuntament de Sant Quirze del Vallès • Consell Comarcal
Personal tècnic Municipis de més de 50.000 habitants 11 de novembre de 2020	<ul style="list-style-type: none"> • Ajuntament de Rubí • Ajuntament de Sabadell • Ajuntament de Sant Cugat del Vallès • Ajuntament de Terrassa
Entitats socials 1a sessió 26 de novembre de 2020	<ul style="list-style-type: none"> • Aldees Infantils • Centre d'Esplai La Gresca • CCOO Vallès Occidental • Coordinadora del Moviment Veïnal del Vallès • Creu Roja Sabadell • Creu Roja Sant Cugat, Rubí i Valldoreix • Creu Roja Terrassa • Fundació Grup HADA • Grup de Suport Veïnal de Castellar del Vallès
Entitats socials 2n sessió 30 de novembre de 2020	<ul style="list-style-type: none"> • Associació Aide • Associació Compartir • Càrites Diocesana de Terrassa • Ningú Sense Sostre • Noestasola • UGT Vallès Occidental
Àmbit professional i acadèmic 17 de desembre de 2020	<ul style="list-style-type: none"> • Francesc Hernández (Diputació de Barcelona) • Laia Pineda (Institut de la Infància - IERMB) • Lluís Torrens (Ajuntament de Barcelona) • Frederic Romea (Ajuntament de Barcelona-IERMB) • Fina Ramoneda (Consell Comarcal) • Txell Vañó (Consell Comarcal) • Pilar García (Consell Comarcal) • Míriam Casaramona (Vicepresidenta 2a i Consellera de Drets Socials del Consell Comarcal)

¹ Totes les sessions de treball van ser dinamitzades per l'equip de DEP Institut i es van realitzar de manera telemàtica.

3. MARC CONCEPTUAL I ESTAT DE LA QÜESTIÓ

El present estudi parteix d'una definició dinàmica i multidimensional del concepte de vulnerabilitat i exclusió social. Es tracta d'una concepció que pretén capturar la naturalesa canviant del fenomen i que no només té en compte la dimensió econòmica sinó que també considera les dimensions formativa, social, sanitària, residencial, relacional o de ciutadania i participació.

Segons el Consell de la Unió Europea, la pobresa és un fenomen complex i multidimensional que va més enllà de la manca de recursos per a la supervivència i s'estén a la privació de les activitats civils, socials i culturals, així com les oportunitats per a la participació política i la mobilitat social (Consell de la Unió Europea, 2007).

En aquest context, s'ha adoptat l'enfocament metodològic desenvolupat per la Diputació de Barcelona a la Guia Metodològica Revisada dels Plans Locals d'Inclusió Social (Diputació de Barcelona, 2012). Aquesta perspectiva permet realitzar una aproximació al fenomen de l'exclusió social des de tres òptiques complementàries: l'exclusió com a situació en què es troba una persona o grups de persones; com a risc pel seu grau de vulnerabilitat; i com a procés en el cicle vital de les persones.

Ja des de molt a l'inici de pandèmia de la COVID-19 es van posar en marxa algunes recerques sobre l'impacte social de la crisi vinculada als efectes de la pandèmia. La major part d'aquests estudis coincideixen en assenyalar que els impactes han estat asimètrics, afectant especialment a col·lectius ja vulnerables o en situació de risc de vulnerabilitat (Càritas, 2020; Càritas Catalunya, 2020; Cruz, Navarro-Varas i Porcel, 2020; Funcas, 2020; Malgesini, 2020; OCDE, 2020; Weier i Saunders, 2020).

Les desigualtats i debilitats estructurals ja existents han fet que la propagació del virus de la COVID-19 i les seves conseqüències negatives hagin afectat desproporcionadament a aquelles persones que ja eren pobres o amb un alt risc de ser pobres i vulnerables."

(Malgesini, 2020)

En el moment de l'elaboració del present estudi, la literatura sobre les conseqüències de la COVID-19 és bastant ampla. No obstant això s'han prioritzat aquells treballs que aborden la temàtica des d'un enfocament multidimensional i territorial. Entre els principals factors de risc que augmentarien les probabilitats de caure o de veure agreujada la situació d'exclusió social, la literatura revisada destaca:

La situació laboral

- La paralització de l'economia durant el confinament i les mesures aplicades amb posterioritat han afectat de manera desigual a la població. La pèrdua d'ingressos com a conseqüència de la crisi econòmica ha tingut un major impacte negatiu entre les persones amb feines informals o en l'economia submergida i entre les persones amb feines precàries que vivien al dia (Càritas Catalunya, 2020; Malgesini, 2020; OIT, 2020).
- Les persones estrangeres en situació administrativa irregular s'han vist especialment afectades, atès que estan sobrerrepresentades en aquest tipus de feines (serveis domèstics, de cura i acompanyament de persones menors, grans i dependents, venda ambulants o recollida de residus) i la seva situació administrativa els ha suposat que a la manca d'ingressos se sumi la desprotecció social (Càritas Catalunya, 2020).

La situació residencial

- La crisi provocada per la COVID-19 no només ha tingut un impacte negatiu sobre les persones en situació prèvia d'exclusió residencial, com les persones sense llar i les persones en habitatges insegurs (sense pagar lloguer, amb ordres de desnonament, pagaments pendents en l'habitatge o situacions de violència a la llar) o inadequats (estructura temporal -barraques o cabanes-, allotjament impropí -sense permís d'habitabilitat- o sobreocupació), però l'impacte s'ha exacerbat en aquests perfils (Brown, Carey i Noone, 2020; Malgesini, 2020).
- En el cas de les persones sense llar, es destaca que donades les seves condicions de pobresa preexistent i d'exclusió social no podien evitar contagiar-se i en cas de contraure la malaltia, no tenien la possibilitat de poder recuperar-se en condicions d'aïllament (Malgesini, 2020).
- Les persones grans, tant les institucionalitzades com les que viuen soles, també han patit fortament les conseqüències de la pandèmia. Per exemple, a països com Bèlgica i Espanya, les autoritats sanitàries van recomanar o obligar que les persones grans institucionalitzades no fossin traslladades als hospitals per manca de personal i respiradors (Malgesini, 2020). A Catalunya, Amnistia Internacional denuncia la vulneració dels drets fonamentals de les persones grans en residències (Amnistia Internacional, 2020). Pel que fa a les persones grans que viuen soles, la major part de les quals són dones, estan patint les conseqüències de l'aïllament, tant físicament com psicològicament (Malgesini, 2020).
- A l'àrea metropolitana de Barcelona, s'estima que entre el 7,9% i el 8,2% de la població està actualment en risc de no poder fer front a les despeses de l'habitatge (Cruz, Navarro-Varas i Porcel, 2020).

L'estat de salut

- Diversos estudis realitzats durant els últims mesos mostren l'impacte negatiu de la pandèmia en salut tant física com mental de la població, més enllà de les conseqüències en la salut del propi virus i relacionades amb els efectes econòmics i socials de la mateixa (Deloitte, 2020; Kaleveld et al. 2020). Destaca l'increment de l'ansietat, l'estrès o les dificultats per dormir i com aquestes situacions dificulten la convivència i

incrementen els conflictes a la llar (Càritas, 2020; Càritas Catalunya, 2020). Fins i tot hi ha estudis que parlen de la “segona epidèmia” per a referir-se a les conseqüències en la salut mental de la població (Kaleveld et al. 2020).

- Entre alguns col·lectius que ja partien de situacions de desavantatge en termes de salut, com les persones amb discapacitat, amb malalties cròniques, amb demència, amb problemes de salut mental o amb addiccions, però, l'impacte negatiu de la crisi sobre la salut ha estat major (Deloitte, 2020; Gibert, Codina i Angerri, 2020; Malgesini, 2020).
- També es detecta un impacte negatiu del confinament absolut en la salut integral (física, mental i social) de la població infantil i adolescent, però especialment en famílies en situació de vulnerabilitat social (Institut Infància i Adolescència de Barcelona, 2020).

El gènere

- S'estima que l'impacte social i econòmic de la crisi de la COVID-19 és major en les dones per diversos motius:
 - › Les dones estan sobrerrepresentades en els sectors més afectats per la crisi (com el sector serveis) o en ocupacions de primera línia (com les infermeres) (OIT, 2020) i tenen feines pitjor pagades (Malgesini, 2020).
 - › La major part de les famílies monoparentals estan constituïdes per dones i s'estima que gairebé la meitat de les famílies monoparentals a Europa es troben en situació de risc de pobresa o exclusió social (Malgesini, 2020). Durant el tancament dels centres educatius moltes van haver de renunciar a una feina per fer-se càrrec dels menors (Càritas, 2020; Càritas Catalunya, 2020).
 - › A mesura que augmenta l'atur i l'estrès financer de les llars, augmenta el risc de violència domèstica. Segons el Parlament Europeu, els casos de violència de gènere durant el confinament van augmentar un terç a alguns països de la Unió Europea (Malgesini, 2020). A Espanya, durant l'estat d'alarma les peticions d'assistència a víctimes de violència de gènere es van elevar a 29.700, un 57,9% més que l'any anterior. L'increment de les trucades al 016 va ser d'un 41,4% i el de les consultes online del 457,9% respecte al 2019 (Fernández-Luis et al. 2020). A un estudi portat a terme a Catalunya entre els mesos de juliol i desembre del 2020 el 6,4% de les persones amb necessitats d'atenció social participants declaren haver patit algun tipus de violència durant el 2020, essent dones el 72,6% (Gibert, Codina i Angerri, 2020).
 - › Hi ha més dones grans que homes grans que viuen soles, tenint elles un major risc d'aïllament (Malgesini, 2020).
 - › Per altra banda, cal tenir en compte la interseccionalitat, on les dones pobres negres o de minories ètniques, migrants o demandants d'asil, incloent les dones amb discapacitats, pateixen una doble o triple càrrega (Malgesini, 2020).
 - › Un altre exemple serien les dones prostitutes, que a països com Espanya o Portugal es van veure especialment afectades durant la pandèmia (Malgesini, 2020).

La bretxa digital

- La pandèmia ha posat en relleu els perills de la bretxa digital, tant pel que fa al rendiment escolar de nens, nenes i adolescents; com per a la realització de gestions (Atkins i Baldasar, 2020; Càritas Catalunya, 2020).
- A les llars ateses per Càritas al conjunt del territori espanyol, a una de cada tres llars (34,4%) ha baixat el rendiment escolar i l'alumnat ha tingut dificultats per a seguir el ritme dels estudis des de casa, tant per no comptar amb dispositius electrònics i/o connexió a internet, com per tenir dificultats personals (Càritas, 2020).
- En aquest sentit, la bretxa digital no seria l'únic factor explicatiu del millor o pitjor rendiment escolar, tal com mostra un estudi portat a terme a Catalunya durant el confinament entre 35.937 famílies amb infants de 3 a 18 anys, on tant l'accés a dispositius com el nivell d'ingressos; el cicle educatiu; la procedència familiar; el nombre de persones a la llar i la titularitat del centre es correlacionen amb l'Índex d'Oportunitats d'Aprenentatge creat (Bonal i González, 2020).
- Per una altra banda, tal com conclou al seu informe del mes de juliol Càritas Catalunya, persones sense connexió o habilitats digitals han quedat apartades i allunyades de processos formatius, laborals i d'oportunitats d'ajuda amb l'Administració pública (Càritas Catalunya, 2020).

Els factors relacionals

- La solitud no buscada i l'aïllament social pot tenir efectes negatius en la salut i el benestar de les persones: augmentar el risc de problemes cardiovasculars, autoimmunes i degeneratius, així com problemes de salut mental i un major risc d'ansietat i depressió (Atkins i Baldasar, 2020; Farmer et al. 2020).
- Les persones grans i les persones estrangeres són especialment vulnerables a l'aïllament social (Atkins i Baldasar, 2020; Càritas Catalunya, 2020).

4. SISTEMA D'INDICADORS COMARCAL

En aquesta secció es presenta el sistema d'indicadors sobre vulnerabilitat i exclusió social de la comarca i els seus municipis. En un context en què els factors de vulnerabilitat es diversifiquen i la realitat municipal és cada vegada més heterogènia és necessari disposar d'eines per quantificar les necessitats de la població, que siguin útils per a la definició de polítiques públiques i la presa de decisions en l'àmbit local.

En aquesta línia, l'objectiu és proporcionar un recull d'indicadors amb dades a escala municipal i comarcal sobre aquelles dimensions més lligades al fenomen. Aquest recull d'indicadors serà la base per a la construcció d'un índex que permeti mesurar de manera sintètica el nivell de vulnerabilitat de la població dels municipis i de la comarca, en la línia d'altres iniciatives desenvolupades per l'Ajuntament de Barcelona, l'Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans o la Diputació de Barcelona.

Els destinataris d'aquest instrument són els responsables polítics i personal tècnic de les administracions públiques i entitats, principalment de l'àmbit de les polítiques socials, així com els professionals i institucions que treballen en la generació d'informació i coneixement des d'una perspectiva territorial.

El concepte d'exclusió social ha estat el punt de partida en el procés de construcció dels sistema d'indicadors. És un terme complex que adopta diferents definicions en l'àmbit acadèmic i polític. Com es va avançar en l'aparat anterior, en aquest estudi s'adopta l'enfocament dinàmic i multidimensional plantejat a la *Guia Metodològica Revisada dels Plans Locals d'Inclusió Social de la Diputació de Barcelona* publicada l'any 2012. Des d'aquesta perspectiva, l'exclusió social es concep com a una situació, com a un risc i com a un procés que afecta les persones i grups de població en diferents esferes com ara la econòmica, laboral, formativa, social i sanitària, residencial, de ciutadania i participació i espacial. En cada esfera, s'identifiquen espais on es manifesten diferents factors de exclusió i vulnerabilitat que, al seu torn, incideixen sobre els individus en funció de diferents eixos de desigualtat (classe, gènere, edat, origen, etc.).

Una vegada identificades les diferents esferes o àmbits s'han seleccionat els indicadors en funció dels següents criteris:

- **Rellevància i necessitats específiques d'informació** dels destinataris, d'acord amb els àmbits de treball d'intervenció de les administracions locals i supralocals.
- **Cobertura geogràfica:** s'han prioritzat indicadors disponibles a nivell municipal, amb l'objectiu que tots els municipis disposin de dades comparables amb altres municipis de la comarca i que es puguin agregar resultats a nivell comarcal.
- **Cobertura temporal i periodicitat:** s'han prioritzat indicadors que tinguin una freqüència anual com a mínim i que compten amb dades el més actualitzades possibles.

Taula 2. Àmbits d'exclusió social, espais i factors de risc o vulnerabilitat.

Àmbits	Espais	Factors d'exclusió social	Eixos de desigualtat social
Econòmic	Renda	Pobresa econòmica Dificultats financeres de la llar Dependència de la protecció social Sense protecció social	Classe social, gènere, edat, origen o ètnia.
Laboral	Accés al mercat de treball	Atur/Subocupació Impossibilitació	
	Condicions laborals	Precarietat	
Formatiu	Accés al sistema educatiu	Desescolarització No accés a l'educació obligatòria	
	Capital educatiu	Analfabetisme Nivell formatius baixos Fracàs escolar i abandonament sistema educatiu Barrera lingüística	
Social i sanitari	Morbiditat Dependència Addiccions	Malalties que provoquen exclusió social Malalties que pateixen col·lectius exclosos	
Residencial	Accés a l'habitatge	Accés en precarietat/No accés Pèrdua de l'habitatge	
	Condicions de l'habitatge	Condicions deficientes habitatge/habitabilitat	
Relacional	Xarxes familiars	Deteriorament, escassetat o debilitat xarxes familiars Violència gènere/intergeneracional/intrafamiliar	
	Xarxes socials	Escassetat o debilitat xarxes socials	
Ciutadania i participació	Ciutadania	Accés restringit/No accés a la ciutadania	
	Participació	Privació de dret per procés penal No participació política o social	
Espacial/territorial	Físic	Deteriorament edificis, habitatges i serveis i espai públic Deficiència mobilitat Estigmatització territori	
	Sociocultural	Inseguretat ciutadana Manca de cohesió social Absència d'equipaments i recursos	
	Econòmic	Marginació econòmica	

Font: adaptat de Diputació de Barcelona (2012:25).

El resultat d'aquest exercici es pot consular a l'Annex d'aquest document, on es recullen per a cadascun dels àmbits: la relació d'indicadors seleccionats amb la seva definició, la font estadística de procedència de les dades i el període de referència. En total, els vuit àmbits inclouen 118 indicadors agrupats en 48 seccions. Les principals característiques del sistema d'indicadors es descriuen a continuació:

- **Cobertura:** amb data de tancament de l'estudi, hi ha disponibilitat de dades per a un total de 108 indicadors, 2 d'ells estan en procés d'obtenció de la informació i 8 estan en fase d'exploració de fonts de dades.
- **Temporalitat:** de cada indicador es disposa de les últimes dades disponibles, la major part dels quals són anteriors a l'any 2020 (només 20 de 118 tenen dades del últim any). Tanmateix, algunes fonts poden no disposar d'informació actualitzada i s'ha recollit l'última disponible.
- **Desagregació territorial:** el nivell de desagregació són els 23 municipis de la comarca. En la majoria de casos, amb les dades municipals es pot extreure informació a escala comarcal. Quan no ha sigut possible localitzar aquest nivell de desagregació, s'ha cercat per àmbit comarcal o altres divisions administratives, com ara les àrees bàsiques de salut. La informació municipal i comarcal es veu complementada, en alguns indicadors, amb dades de l'àmbit metropolità, l'Àrea Metropolitana de Barcelona, de la província de Barcelona, del conjunt de Catalunya i, en alguns casos, del d'Espanya.
- **Freqüència d'actualització i accessibilitat:** les dades s'actualitzen anualment i són accessibles als usuaris en format obert a través de arxius en format full de càlcul que es poden descarregar des del web de l'Observatori Comarcal.²

² Els arxius també estan disponibles per a descàrrega a través d'aquest [enllaç](#).

5. FACTORS DE RISC I PERFILS VULNERABLES

A partir de les entrevistes i de les sessions de treball realitzades, s'han identificat els següents factors de risc als municipis del Vallès Occidental. Pel que fa a l'impacte de la crisi de la COVID-19 en la població del Vallès Occidental, la diagnosi realitzada ha permet extreure dues grans conclusions en les que, com veurem a continuació, els factors de risc identificats actuen com agreujants d'aquest impacte, de vegades interaccionant entre ells i creant un efecte multiplicador.

Situació legal: disposició de documentació i dificultat d'empadronament.

Situació laboral: pèrdua d'ingressos, pèrdua de lloc de treball i precarietat laboral

Salut i addiccions: dependència, discapacitats i malalties mentals, haver tingut la COVID-19, persones cuidadores, addiccions prèvies.

Situació residencial: sensellarisme, habitatges insegurs o inadequats, acolliment d'urgència..

Edat: persones grans/infància i adolescència/joves (especialment menors no acompanyats i menors tutelats).

Gènere: violència i interseccionalitat -ex: dones immigrants cuidadores-.

Bretxa digital: infants per a seguir amb l'escolarització i persones adultes per accedir a serveis i demanar ajuts.

Situació relacional: pèrdua de xarxes de suport -familiar, veïnal, entitats...- nuclis disseminats sense serveis...

Augment de la demanda de primera acollida

- Especialment durant els primers mesos de la pandèmia va augmentar la **demanda de primera acollida** per la pèrdua sobtada d'ingressos, eixamplant-se el perfil de la població vulnerable de la comarca.

“En 4 mesos vam tenir 500 famílies noves, vam quadruplicar l'atenció de primera acollida.”

(sessió de treball amb municipis de 20.000 a 50.000 hab. i Consell Comarcal)

“Siempre hay un colectivo vulnerable en los municipios, pero no como ahora.”

(entrevista a entitat)

“La pobresa i les situacions de risc s'han triplicat o quadruplicat.”

(sessió de treball amb entitats)

Entre els mesos de març i setembre del 2020, Creu Roja va atendre un total de 14.982 persones en situació de vulnerabilitat al Vallès Occidental, representant el 6,2% del total de l'atenció proporcionada al conjunt de Catalunya. El volum de persones ateses es va incrementar en un 143% respecte l'any anterior, essent el mes de maig el que va presentar una major demanda d'atenció, amb un increment del 279% respecte el mateix mes del 2019 (Creu Roja, 2020).

Aquesta situació afecta de manera especial a alguns **perfils específics**:

- › **Persones immigrants en situació irregular** que fins aleshores vivien de petits ingressos provinents de l'economia submergida.

“Entre el 50 i el 80% de les demandes que rebíem eren de persones en situació irregular que vivien de l'economia submergida.”

(sessió de treball amb municipis de més de 50.000 hab.)

“Persones que anaven a recollir ferralla i que ja no tenien aquests petits ingressos i van haver de demanar ajuts.”

(sessió de treball amb entitats)

Aquest perfil és el que principalment s'atén durant els primers mesos. Era un col·lectiu conegut i atès per les entitats, però que no arribava als serveis socials d'alguns dels municipis de la comarca.

“A l'inici de la pandèmia vam tenir un augment de les persones immigrades sense documentació que acudien per primera vegada a serveis socials, sobre tot famílies nuclears.”

(sessió de treball amb municipis de 20.000 a 50.000 hab. i Consell Comarcal)

“Vam tenir una gran demanda de persones sense DNI ni NIE que demanaven ajut per a alimentació.”

(sessió de treball amb municipis de 20.000 a 50.000 hab. i Consell Comarcal)

- › Persones que havien de rebre un **ERTO** i encara no l'havien cobrat, persones **autònomes** i persones que van **perdre el seu lloc de treball** (especialment al sector de l'hostaleria i la restauració).

*"Hem tingut molta demanda de persones autònomes."
(sessió de treball amb municipis de 20.000 a 50.000 hab. i Consell Comarcal)*

Una vegada les persones que estaven pendents de cobrar un ERTO es van posar al dia, l'atenció ha passat a centrar-se en persones que s'han quedat sense feina.

*"Primer vam atendre persones que no havien cobrat els ERTOS i ara gent que depèn de l'hostaleria."
(sessió de treball amb municipis de 20.000 a 50.000 hab. i Consell Comarcal)*

Es tracta d'un perfil nou de població tant per als serveis socials com per a les entitats i que genera preocupació a mig termini, especialment a nivell de salut mental.

*"Ens preocupa l'impacte psicosocial de la crisi en aquests col·lectius. Estan desbordats per desconeixement dels circuits ordinaris dels serveis socials."
(entrevista amb entitat)*

- › **Persones sense llar**, però especialment als municipis mitjans, ja que fins a la crisi provocada per la COVID-19 només hi eren de pas.

*"Al nostre municipi abans no hi havia gent sense sostre, només eren de pas. Ara hi ha gent dormint al carrer i no disposem de recursos."
(sessió de treball amb municipis de 20.000 a 50.000 hab. i Consell Comarcal)*

*"Vam doblar l'atenció a persones sense sostre. Vam passar d'atendre 30 persones a atendre'n a 80 durant el punt àlgid de la pandèmia."
(sessió de treball amb municipis de més de 50.000 hab.)*

*"Han aumentado los asentamientos en naves. Jóvenes de 18 a 35 años que vivían de la chatarrería."
(entrevista amb entitat)*

I són precisament els municipis mitjans els que menys recursos tenen per atendre els casos de *sensellarisme*.

*"Nosaltres a l'inici de la pandèmia vam notar un increment de l'ocupació irregular per part de persones estrangeres sense documentar. En alguns casos venien de municipis fronterers o de Barcelona."
(sessió de treball amb municipis de 20.000 a 50.000 hab. i Consell Comarcal)*

- › **Població menor d'edat no acompanyada**, que si ja es trobaven en situació de vulnerabilitat abans de la pandèmia, amb la crisi de la COVID-19 augmenta encara més el seu grau de vulnerabilitat.

*“Qui ja era vulnerable, la pandèmia l'ha fet més vulnerable.”
(sessió de treball amb municipis de 20.000 a 50.000 hab. i Consell Comarcal)*

*“Estem ajudant a joves del nord d'Àfrica.”
(sessió de treball amb entitats)*

- La primera intervenció s'ha centrat principalment en cobrir les necessitats de subsistència (ajut alimentari, necessitats bàsiques...) i habitatge (pagament d'habitacions de relloguer, pagament de subministraments).

*“El nostre tema estrella ha estat el de la precarització de l'habitatge.”
(sessió de treball amb municipis de 20.000 a 50.000 hab. i Consell Comarcal)*

*“Nosaltres hem doblat el nombre de persones beneficiàries del banc d'aliments.”
(sessió de treball amb municipis de més de 50.000 hab.)*

*Segons les dades proporcionades per l'Àrea de Cooperació Local i Territori del Consell Comarcal del Vallès Occidental, el **nombre de consultes rebudes** fins al desembre de 2020 **s'havien incrementat en un 61% respecte a l'any 2019** (de 2.358 consultes de l'any 2019 a 3.847 en 2020). Pel que fa als **ajuts al pagament del lloguer**, el **nombre d'expedients tramitats s'havia incrementat anualment en un 11% fins arribar a 379 el 2020.***

- Alguns d'aquests perfils de població atesos a l'inici de la crisi no han seguit sent persones usuàries de serveis socials, en la major part dels casos perquè han rebut les prestacions pendents.

*“Vam tenir molta demanda al principi pel tema ERTOS, però una vegada regularitzat el tema, ja no venen.”
(sessió de treball amb municipis de 20.000 a 50.000 hab. i Consell Comarcal)*

- En molts casos, entitats i serveis socials realitzen un treball complementari, derivant-se casos mútuament.

*“Hem treballat conjuntament amb entitats com Creu Roja i Càritas, i també hem fet molt treball complementari amb els serveis socials.”
(sessió de treball amb entitats)*

*“Hem tingut una col·laboració bidireccional amb serveis socials.”
(sessió de treball amb entitats)*

Aprofundiment de les situacions de vulnerabilitat

A la Comarca del Vallès Occidental, la crisi provocada per la COVID-19 està impactant els mateixos col·lectius que la crisi anterior, als quals s'afegeixen nous perfils que no es van veure tant afectats fa una dècada. Per una banda, s'agreuja la situació dels col·lectius que ja eren vulnerables, i per una altra banda, s'incorporen de nous. Resultats similars són descrits a nivell de Catalunya (Gibert, Codina i Angerri, 2020).

"Las desigualdades que nos hemos encontrado con los colectivos vulnerables han aumentado."
(entrevista amb entitat)

"Augmenten les desigualtats, el perfil és més ampli."
(entrevista amb entitat)

- La situació de vulnerabilitat de determinats perfils es veu agreujada per la crisi, destacant-ne els següents col·lectius:
 - › **Persones grans, en situació de dependència i/o discapacitat i persones cuidadores.**
 - S'aguditza la soledat no volguda/aïllament, depressió, angoixa provocades pel confinament i la pèrdua de suport familiar.

"La gent gran s'ha sentit molt sola, aïllada."
(sessió de treball amb municipis de 20.000 a 50.000 hab. i Consell Comarcal)

- També es descriuen situacions de violència intrafamiliar, no només cap a les dones, sinó també cap a la infància i les persones grans.

"Totes aquestes situacions han provocat un augment de la violència intrafamiliar, tant vers a les persones grans com vers a la infància i les dones."
(sessió de treball amb municipis de més de 50.000 hab.)

- Per una altra banda, les dificultats d'accés als serveis de suport per a aquests col·lectius té tota una sèrie d'impactes col·laterals que van molt més enllà de deixar de rebre el propi servei. Alguns exemples són les renúncies al SAD o als àpats a domicili, la sobrecàrrega de les famílies pel tancament dels centres d'educació especial i dels centres de dia o la paralització del servei de transport adaptat.

"Molta gent gran es va donar de baixa del servei d'atenció domiciliària."
(sessió de treball amb municipis de 20.000 a 50.000 hab. i Consell Comarcal)

"Famílies amb infants amb diversitat funcional que van perdre el suport que tenien."

(sessió de treball amb municipis de 20.000 a 50.000 hab. i Consell Comarcal)

“El SAD va entrar en serveis mínims i moltes famílies ja no el volien. Vam haver de fer seguiment telefònic per evitar situacions desateses.”

(sessió de treball amb municipis de més de 50.000 hab.)

- La bretxa digital també ha estat clau en aquests col·lectius, deixant a moltes persones i famílies fora dels circuits de serveis i ajuts per dificultats per accedir de manera telemàtica.

“Gent gran que no saben utilitzar els dispositius, i s’estan quedant sense poder contactar amb salut i altres serveis.”

(sessió de treball amb entitats)

› **Dones víctimes de violència de gènere i famílies monomarentals.**

- En el cas de la violència de gènere, es descriuen situacions més greus que en ocasions requereixen d’intervencions d’urgència per part dels serveis socials i de les entitats.

“Durant el confinament nosaltres vam fer molta intervenció d’urgència [amb dones víctimes de violència de gènere].”

(sessió de treball amb municipis de 20.000 a 50.000 hab. i Consell Comarcal)

“El primer cas que ens va petar [sic] no teníem on portar-la i la Generalitat ens va oferir un alberg a un altre municipi. Posteriorment, amb la resta de casos, hem hagut de fer un treball de contenció perquè no teníem a on portar-les.”

(sessió de treball amb municipis de 20.000 a 50.000 hab. i Consell Comarcal)

“Ens hem trobat a dones tancades 24 hores amb el seu agressor. Moltes no s’acollien a la denúncia, però necessitaven molt de suport.”

(sessió de treball amb entitats)

L’any 2020, al Vallès Occidental, el nombre de trucades rebudes a la línia d’atenció contra la violència masclista 902 900 120 va ser un 48% superior que les registrades durant l’any 2019, passant de 859 a 1.269 trucades. A Catalunya, l’increment ha estat del 36%.

- També es detecten grans dificultats per a conciliar en el cas de famílies monomarentals.

*“Mares soles amb fills que tenien dificultats per anar a treballar i tenir els fills a casa i havien de decidir entre anar a treballar o no.”
(entrevista amb entitat)*

- › Persones amb patologies prèvies de **salut mental** i amb problemes de salut mental sobrevinguts per la situació.

En el cas de les persones amb malaltia mental prèvia, la seva situació s’agreuja, especialment quan està vinculada a altres factors com el sensellarisme, l’aïllament o soledat no volguda o la crisi econòmica provocada per la manca d’ingressos.

*“Entre els perfils atesos hi ha el de persones amb malalties mentals, sobre tot vinculat a població sense sostre.”
(sessió de treball amb municipis de més de 50.000 hab.)*

Pel que fa a les problemàtiques de salut mental sobrevingudes, hi ha la percepció que només és la punta de l’iceberg del que està per venir. La pandèmia ha impactat sobre els determinants socials de la salut mental, tant pel confinament com per la interrupció sobtada de l’estabilitat financera, laboral, habitacional i de relacions socials (Kaleveld et al. 2020).

*“La nostra percepció és que no ens ha arribat tot el que pot arribar, especialment pel que fa a salut mental.”
(sessió de treball amb municipis de 20.000 a 50.000 hab. i Consell Comarcal)*

- › **Persones exconsumidores de substàncies i consumidores d’alcohol**
 - Es detecten situacions de recaigudes en persones exconsumidores de substàncies, per exemple el cas de persones que de joves havien consumit cocaïna de manera esporàdica i que durant el confinament o posteriorment a aquest han recaigut.

*“Persones que havien fet consum de substàncies i que en aquesta pandèmia han tornat, com a revulsiu.”
(sessió de treball amb entitats)*

*“També hem notat que als pisos que tenim compartits de persones que venien del consum han tingut recaigudes després del confinament: intents de suïcidi, fases regressives, préstecs amb bancs...”
(sessió de treball amb entitats)*

- Persones consumidores d’alcohol amb un consum que no consideraven problemàtic i que ha passat a ser-ho.

“També hem treballat amb persones que no tenien un consum problemàtic i que durant el confinament se’ls ha escapat de les mans.”

(sessió de treball amb entitats)

› **Infància i adolescència en situació vulnerable o risc d’exclusió social**

- Alguns casos lleus d’infància i adolescència en risc han passat a ser de risc greu durant la situació de pandèmia.

“L’impacte en la infància ha estat especialment greu a aquells barris on els pisos són més petits.”

(sessió de treball amb municipis de 20.000 a 50.000 hab. i Consell Comarcal)

“La infància en risc al nostre municipi ha augmentat un 7% durant la pandèmia. S’han tensionat situacions que ja penjaven d’un fil.”

(sessió de treball amb municipis de més de 50.000 hab.)

- Infants i joves també s’han vist afectats per la bretxa digital. En molts casos la manca de dispositius ha anat acompanyada de la manca de persones adultes de referència per fer el seguiment i acompanyament educatiu necessari.

“Teníem molts infants amb dificultats per accedir al treball telemàtic.”

(sessió de treball amb municipis de més de 50.000 hab.)

- En el cas de la infància i adolescència en risc, també hi ha la percepció, especialment a serveis socials, que el pitjor encara està per venir.

“Ara tenim casos molt agreujats perquè han estat invisibilitzats.”

(sessió de treball amb municipis de 20.000 a 50.000 hab. i Consell Comarcal)

6. ESTRATÈGIES ADOPTADES I NECESSITATS NO COBERTES

A continuació es presenten les principals **estratègies adoptades**, tant per l'administració local i comarcal com per les entitats del Vallès Occidental, i també aquelles **necessitats no cobertes**.

Les estratègies adoptades i necessitats no cobertes han estat recollides a partir de la documentació revisada i del treball de camp qualitatiu realitzat (entrevistes i sessions de treball) i agrupades a partir dels factors de risc descrits al capítol anterior.

Situació legal

La situació legal de les persones ha determinat la possibilitat o no d'accedir a ajuts públics, especialment necessaris durant els primers mesos de la pandèmia per la COVID-19, quan tot tipus d'activitat econòmica, inclòs la submergida, va quedar paralitzada.

Les principals **estratègies** seguides per a poder atendre a les persones en situació irregular han estat:

- El reforç, per part dels serveis socials d'alguns municipis, a les entitats que treballen amb persones en situació irregular, i la coordinació amb aquestes.

*“Hem anat reforçant a les entitats per a que ens ajudin perquè des de l'Ajuntament no podem donar ajudes econòmiques.”
(sessió de treball amb municipis de més de 50.000 hab.)*

- El suport per aconseguir l'empadronament, esdevenint inclús en algun cas un projecte transversal de ciutat (empadronament, formació i inclusió a mida de joves que volen quedar-se al territori).

*“Hem començat a empadronar joves a les naus a on estan, i altres a l'Ajuntament. Als que realment es volen quedar al territori i estan fent accions que els obri les portes a la inclusió.”
(sessió de treball amb municipis de més de 50.000 hab.)*

No obstant això, encara hi ha **municipis que no estan empadronant** a persones en situació irregular; ja sigui per les barreres administratives que hi ha per a fer-ho en absència d'un contracte de lloguer, per exemple, o per la por a l'efecte crida.

*“Tenim un 80% de demanda de primera acollida que no podem atendre. Com a Ajuntament no hi ha marge de que puguem fer res. I també ens preocupa l'efecte crida. Si acollim l'hem de poder assumir.”
(sessió de treball amb municipis de més de 50.000 hab.)*

Aquesta situació és considerada una vulneració dels drets fonamentals de les persones.

*“El tema de l'empadronament fa molt de temps que s'estava demanant i no s'està complint [...] No empadronar a la gent és no visibilitzar el que tenim [...] Estar en situació irregular és quedar exclòs de qualsevol tipus de prestació, inclús de les de serveis socials.”
(entrevista a entitat)*

Situació laboral

La paralització de l'economia no només ha afectat a col·lectius prèviament en situació en risc de pobresa i de vulnerabilitat social, com les persones en situació irregular, sinó que ha eixamplat el perfil de la població a atendre per serveis socials i entitats, que han hagut de donar una resposta ràpida a la pèrdua sobtada d'ingressos.

Algunes de les **estratègies adoptades** en aquest sentit han estat:

- Pel que fa a la cobertura de les necessitats bàsiques:
 - Entre el març i el setembre del 2020, Creu Roja ha distribuït ajudes de primera necessitat a 13.388 famílies i proporcionat assistència i suport a 1.264 persones en situació de risc a la comarca (Creu Roja, 2020).
 - S'ha incrementat la cobertura dels bancs d'aliments, tant augmentant la capacitat dels ja existents com creant-ne de nous, alguns des de grups de suport veïnal.

*“L'alimentació ha estat un dels principals ajuts. Es van organitzar bancs d'aliments des dels grups de suport mutu.”
(sessió de treball amb entitats)*

- Serveis socials i entitats han incrementat els serveis d'àpats a domicili, lots d'aliments i accés al rebost solidari per a donar cobertura a les noves demandes.

*“Vam crear un servei d'àpats a domicili i el rebost solidari es va ampliar en un 30%.”
(sessió de treball amb municipis de més de 50.000 hab.)*

*“Al Vallès Occidental hem incrementat un 50-60% les derivacions directes per lots d'aliment i s'han desbordat les entregues domiciliàries.”
(entrevista a entitat)*

També es destaca, però, que la solidaritat inicial no s'ha mantingut en el temps pel que fa a alguns serveis proporcionats per les entitats socials. Tal com descriu un estudi portat a terme a escala europea, a Espanya, igual que als Països Baixos, restaurants, granges i fàbriques van oferir els productes que no podien vendre als bancs d'aliments (Malgesini, 2020), però quan ja no tenien excedent de productes es va tancar l'aixeta de la solidaritat.

*“Vam augmentar molt la quantitat al rebost solidari i vam reduir les llistes d'espera [...] Va haver una solidaritat malentesa. Durant els dos primers mesos les empreses es van recordar de nosaltres perquè tenien sobreproducció, però ara tenim un 10% menys de l'habitual, les donacions han caigut en picat.”
(sessió de treball amb entitats)*

- Per altra banda, molts ajuntaments i entitats han posat en marxa les targetes moneder, com a substitut a les ajudes alimentàries.

“Les targetes moneder van ser el recurs per excel·lència. Es van triplicar.”

(sessió de treball amb municipis de més de 50.000 hab.)

“Hem començat a practicar amb la targeta moneder i ens agradaria convertir les ajudes alimentàries en això.”

(entrevista a entitat)

- Pel que fa a les necessitats laborals pròpiament dites:
 - CCOO ha realitzat a la comarca un 30-40% més de feina a nivell individual de la que realitzen habitualment (grup amb entitats).
 - Alguns grups veïnals han creat comissions laborals amb el suport d'advocats per a resoldre temes relacionats amb els ERTOS i altres necessitats en matèria laboral.
 - Els serveis d'ocupació d'alguns ajuntaments s'han adaptat a la situació, realitzant les entrevistes de manera virtual.

“A nivell d'ocupació ens hem adaptat, estem fent les entrevistes online.”

(sessió de treball amb municipis de 20.000 a 50.000 hab. i Consell Comarcal)

La realització de pràctiques laborals, en canvi, va haver de suspendre's degut a la situació.

“La formació laboral ha quedat molt tocada perquè no podem fer pràctiques laborals.”

(entrevista a entitat)

Pel que fa a les necessitats no cobertes en aquest àmbit, durant els primers mesos i anys serà clau la coordinació entre l'administració i les entitats socials per a **desenvolupar estratègies transversals** on la dimensió laboral sigui un eix més de les polítiques dissenyades.

“Jo, personalment, m'esperava molt més aquests mesos de setembre i octubre. La resposta de l'Estat és important en aquest sentit.”

(sessió de treball amb municipis de més de 50.000 hab.)

“Creiem que lo pitjor no ha arribat. Els ERTOS s'acabaran i és al primer al que haurem de respondre [...] L'emergència ha passat a una segona fase. Ens hem de coordinar per a donar una resposta integral per a que les famílies no es vegin abocades a una situació complicada. Què farem quan els ajuts comencin a defallir? [...] El que més ens preocupa és la falsa sensació de seguretat. La vacuna arribarà, però la crisi no desapareixerà.”

(entrevista amb entitat)

Salut i addiccions

Davant el fort impacte que les situacions viscudes durant els últims mesos ha tingut en la salut de la població, s'han posat em marxa diferents iniciatives:

- En el cas de les persones amb discapacitat, un dels municipis de més de 50.000 habitants del Vallès Occidental va posar en marxa un servei d'acompanyament com a respir per a les famílies de persones amb discapacitat cobert amb les hores de SAD que tenien previstes i que no es van fer servir.

*“Vam crear un servei d'acompanyament amb les hores de SAD social previstes com a respir per a famílies de persones amb discapacitat.”
(sessió de treball amb municipis de més de 50.000 hab.)*

- Pel que fa a la salut mental, s'ha reforçat l'acompanyament emocional per part de les entitats, i aquesta és una de les línies sobre les que es vol continuar actuant.

*“Nosaltres hem fet especialment acompanyament emocional a nivell general, però especialment a gent gran i famílies.”
(sessió de treball amb entitats)*

*“El soporte psicosocial es importantísimo y vamos a apostar fuerte.”
(entrevista amb entitat)*

- En el cas d'entitats que treballen amb persones amb addiccions, han hagut d'adaptar els serveis a les noves necessitats, com per exemple posant a la seva disposició serveis d'higiene.

*“Ens hem hagut de reinventar. Per exemple, hem hagut de comprar rentadora i dutxes.”
(sessió de treball amb entitats)*

Pel que fa a les necessitats no cobertes en matèria de salut i addiccions, destaca la **reclamació d'un allotjament comarcal o mancomunat per a persones amb problemàtiques de salut mental** que sigui entre un alberg i un pis autònom.³

*“Seria necessari un allotjament per a persones amb problemàtiques de salut mental, que sigui comarcal o mancomunat, per a perfils d'usuaris que no sigui ni un alberg ni un pis autònom.”
(sessió de treball amb municipis de 20.000 a 50.000 hab. i Consell Comarcal)*

³ La Fundació *Malalts Mentals de Catalunya* disposa de 2 pisos adscrits al Programa per a l'accés als habitatges amb serveis comuns per a persones amb discapacitat derivada de malaltia mental a Sabadell.

Situació residencial

La residencial ha estat una altra de les necessitats que més evidents s'han fet durant aquesta crisi, mobilitzant a serveis socials i entitats per a intentar donar una resposta el més ràpid possible.

*“La problemàtica a nivell habitacional comença a ser bastant greu.”
(sessió de treball amb professionals i acadèmics/ques)*

En aquest sentit, algunes de les iniciatives que s'han realitzat a la comarca del Vallès Occidental han estat les següents:

- Entre els mesos de març i setembre del 2020, Creu Roja ha proporcionat allotjament a 330 persones sense sostre del Vallès Occidental (Creu Roja, 2020).
- Alguns ajuntaments han respost amb ajuts municipals per al pagament de l'habitatge.

*“Hem hagut de donar ajuts per al pagament de l'habitatge a famílies amb salaris baixos que vivien de l'economia submergida.”
(sessió de treball amb municipis de 20.000 a 50.000 hab. i Consell Comarcal)*

- I també amb ajuts per al pagament dels relloguers i els subministraments.

*“Vam haver de donar ajuts per a pagar habitacions en metàl·lic perquè en la major part dels casos eren persones que no podien obrir comptes corrents als bancs per la seva situació administrativa.”
(sessió de treball amb municipis de més de 50.000 hab.)*

*“Hem augmentat un 60% els ajuts econòmics directes, especialment per a pagar lloguers i hipoteques, però especialment relloguers.”
(entrevista a entitat)*

- En el cas de les persones sense llar, s'han proporcionat establiment vacacionals i albergs, augmentant la capacitat dels mateixos per a donar resposta a les noves demandes.

*“Vam posar en marxa un apartahotel per a unes 17 persones sense llar.”
(sessió de treball amb municipis de més de 50.000 hab.)*

*“Se ha crecido en el tema albergues, pasando de 1 a 6. Y esto ha venido para quedarse por lo menos durante un tiempo.”
(entrevista amb entitat)*

A l'àmbit residencial es reclama poder disposar d'un recurs comarcal d'acolliment per a persones sense sostre.

“Hi ha moltes famílies vivint a hotels. Hi ha una manca de recursos per ubicar a aquestes famílies.”

(sessió de treball amb entitats)

“El recurs comarcal d'acolliment per a persones sense sostre és la gran demanda. Els allotjaments d'urgència, com els hotels, haurien de ser substituïts per un recurs comarcal.”

(sessió de treball amb municipis de 20.000 a 50.000 hab. i Consell Comarcal)

Edat

Pel que fa al factor edat, en el punt anterior hem vist que l'actual crisi ha impactat especialment en dos col·lectius: les persones grans i la infància i adolescència. Les principals estratègies adoptades entre aquests col·lectius han estat les següents:

- En el cas de les persones grans:
 - S'ha realitzat seguiment telefònic, especialment entre les més vulnerables.

“Pel que fa a les persones grans, van activar una xarxa de voluntariat i fèiem trucades de seguiment quinzenals.”
(sessió de treball amb municipis de 20.000 a 50.000 hab. i Consell Comarcal)

“La gent gran estava molt desconcertada i desinformada. Vam realitzar moltes trucades.”
(sessió de treball amb municipis de 20.000 a 50.000 hab. i Consell Comarcal)

“Cada 15 dies truquem a la gent gran més fràgil.”
(sessió de treball amb municipis de 20.000 a 50.000 hab. i Consell Comarcal)
 - També, des d'alguns ajuntaments s'ha donat suport a les residències de persones grans del municipi i/o s'ha fet mediació amb el Departament de Treball i Afers Socials, intentant donar solucions a les baixes de personal o a la manca de respiradors, per exemple.

“Vam haver de mediar entre el Departament de Treball i Afers Socials, Salut i les residències. Des de serveis socials vam comprar respiradors i demanar suport a atenció primària.”
(sessió de treball amb municipis de 20.000 a 50.000 hab. i Consell Comarcal)

“Alguna de les residències més petites del municipi es va quedar sense professionals i l'Ajuntament va haver de sostenir aquestes situacions.”
(sessió de treball amb municipis de més de 50.000 hab.)
 - A més de la resposta dels ajuntaments, també ha estat important la resposta ciutadana a través de la creació de xarxes de suport veïnals.

“A més de l'atenció telefònica per a la detecció de necessitats no cobertes es van activar xarxes veïnals.”
(sessió de treball amb municipis de més de 50.000 hab.)

Malgrat totes aquestes iniciatives, es posa de manifest la manca de personal per a poder mantenir i/o ampliar el seguiment que s'està fent a les persones grans. S'ha de tenir en compte que algunes no passen per serveis socials.

“Nosaltres no hem pogut fer seguiment a les persones grans perquè no disposem de personal.”

(sessió de treball amb municipis de 20.000 a 50.000 hab. i Consell Comarcal)

- Pel que fa a la infància i l'adolescència:
 - S'ha incrementat la despesa en projectes educatius i casals.
 - A l'inici del curs hi ha hagut iniciatives conjuntes de serveis socials i entitats per a proporcionar material didàctic i equipament tecnològic a l'alumnat amb necessitats.

“Entre el setembre i l'octubre també hem tingut demanda de material didàctic, i fins i tot hem hagut de comprar algun ordinador.”
(entrevista a entitat)

Hi ha un acord generalitzat en què la infància i l'adolescència són col·lectius als que s'ha deixat de banda durant aquesta crisi. Primer, la mirada es va centrar més a cobrir les necessitats bàsiques per la pèrdua sobtada d'ingressos i no és fins passats uns mesos quan es comença a centrar més la mirada en la infància i les famílies.

“Fins al setembre no ens hem pogut dedicar a la protecció a la infància, més enllà de la cobertura de necessitats bàsiques.”

(sessió de treball amb municipis de més de 50.000 hab.)

A més d'una mirada menys adultocèntrica de la que s'ha tingut fins ara, també es reclamen mesures com el reforç escolar de forma telemàtica, els serveis de menjador que substitueixin els menjadors escolars en casos de confinament o les activitats extraescolars i de lleure.

“Els ajuts de menjador haurien de substituir-se per serveis.”

(sessió de treball amb municipis de 20.000 a 50.000 hab. i Consell Comarcal)

“S'ha de cuidar el fora escola. Dret a accedir a extraescolars i lleure educatiu durant el cap de setmana.”

(sessió de treball amb professionals i acadèmics/ques)

Gènere

L'agreujament de les situacions de violència de gènere i les dificultats de conciliació de la vida laboral i familiar, però especialment en el cas de les famílies monomarentals, han estat les situacions més destacades en aquest àmbit.

La major part de les estratègies seguides en aquests casos han estat a través de les entitats i de les xarxes veïnals i de voluntariat:

*“Hem donat resposta a la violència de gènere a través de les xarxes relacionals.”
(sessió de treball amb entitats)*

*“Hi havia moltes famílies amb teletreball i no tenien manera de combinar les tasques de cria i la feina. Des dels grups de suport veïnals es van organitzar persones voluntàries.”
(sessió de treball amb entitats)*

En aquest sentit, entre les necessitats no cobertes se'n destaquen:

- La manca de recursos per a derivar a víctimes de violència de gènere, però especialment als municipis mitjans.
- La manca d'acompanyament integral a les víctimes (laboral, habitatge, etc.).

*“La feina i l'habitatge són peces fonamentals en temes de violència. Es fa molt poc treball de manteniment, són processos emocionals molt llargs, moltes vegades amb fills petits a càrrec [...] Cap municipi dels que coneixem fa discriminació positiva en matèria d'habitatge, per exemple.”
(sessió de treball amb entitats)*

Bretxa digital

La bretxa digital, com hem vist al capítol anterior, ha afectat tant a infants i joves per a seguir amb l'escolarització com a persones adultes per accedir a serveis i demanar ajuts.

*“La bretxa digital ha afectat tant a infants com a joves i gent gran. Gairebé tothom disposa de mòbil però això no és suficient.”
(sessió de treball amb municipis de 20.000 a 50.000 hab. i Consell Comarcal)*

*“Hem detectat un gap en el sistema d'accés. Hi ha perfils que tenen dificultats per accedir de forma no presencial.”
(sessió de treball amb municipis de més de 50.000 hab.)*

Entre les iniciatives que s'han desenvolupat per a donar resposta a aquesta situació destaquen:

- La distribució de material tecnològic a infants per part d'entitats i de serveis socials.

“Serveis socials i Creu Roja ens vam coordinar per a repartir 90 tablets i mantenir així un cert nivell de connexió amb els centres educatius.”

(sessió de treball amb municipis de 20.000 a 50.000 hab. i Consell Comarcal)

- El suport tecnològic a persones adultes per part d'algunes entitats.

“Es va haver de fer molt acompanyament telemàtic.”

(entrevista a entitat)

“Un dels principals motius pels que ens vam constituir va ser per la burocràcia. Aquesta dificulta molt les coses. Per exemple, gent que no tenia ingressos, no podia menjar i no podia accedir a serveis socials.”

(sessió de treball amb entitats)

La principal demanda en aquest àmbit és poder **proporcionar reforços per a l'acompanyament digital** a persones usuàries, especialment infants, joves i persones grans, assegurant-se que no queden fora del sistema.

Situació relacional

L'aïllament i la soledat no buscada per la pèrdua de suport ha estat una conseqüència important de la pandèmia i dels seus efectes, impactant de manera negativa especialment en determinats perfils com les persones grans, les persones immigrants o les persones que resideixen a nuclis disseminats sense serveis d'alguns municipis.

En aquest context, la creació de grups de suport veïnal ha estat una eina essencial per a l'acompanyament emocional, a més d'altres accions dirigides a col·lectius concrets que s'han enumerat al llarg del capítol.

“Se han montado grupos de apoyo en todos los barrios. Se ha generado una red de apoyo importante desde el primer momento. La solidaridad del pueblo ha sido fantástica.”

(sessió de treball amb entitats)

Pel que fa a les mancances en aquest àmbit, el reforç dels serveis de salut mental en els propers mesos i anys serà clau.

Aspectes organitzatius i transversals

Finalment, també cal destacar altres estratègies i necessitats no cobertes en matèria d'organització dels serveis i aspectes més transversals. En aquest sentit, destaquen les següents iniciatives desenvolupades:

- La creació d'un sistema d'atenció immediata de primera acollida per part dels serveis socials d'alguns municipis més grans.

*“Nosaltres vam concentrar l'atenció de serveis socials a un punt d'atenció central, amb un equip de guàrdia presencial i atenció telefònica. Durant els primers mesos hi havia un equip de guàrdia i es podia acudir sense cita prèvia.”
(sessió de treball amb municipis de més de 50.000 hab.)*

*“El servei de primera acollida es va doblar. Vam crear un sistema d'atenció immediata, amb un percentatge elevat d'atenció telefònica. Aquest sistema permet augmentar l'atenció, però no aprofundir.”
(sessió de treball amb municipis de més de 50.000 hab.)*

- La creació de xarxes de suport veïnal durant la pandèmia bé mereixen un punt específic, ja que la seva activació suposa una novetat rellevant en el context de crisi actual. Des de l'inici de l'estat d'alarma, i especialment durant el període de confinament, a molts dels municipis de la comarca es van posar en marxa grups de suport veïnal (Castellar del Vallès, Castellbisbal, Montcada i Reixac, Palau-solità i Plegamans, Sabadell, Sant Cugat del Vallès i Terrassa)⁴.

Malgrat que molts d'aquests grups van ser efímers i van centrar la seva activitat en unes setmanes, han proporcionat suport en molts àmbits als veïns i veïnes, especialment durant el període més crític: habitatge (actuacions davant desnonaments), laboral (suport legal), violència de gènere (suport a través de les xarxes relacionals), bretxa digital (organització de mercats gratuïts de dispositius electrònics), alimentació (posada en marxa de bancs d'aliments), conciliació (voluntariat per a tenir cura de les criatures) o temes burocràtics (suport per a la realització de tràmits).

*“La Xarxa de Suport Mutu la vam crear la primera setmana de la pandèmia per donar resposta a les necessitats. No hi ha res més potent que la gent organitzada.”
(sessió de treball amb entitat)*

- Els reforç dels serveis d'algunes entitats més grans.

*“Hem hagut d'incrementar l'estructura tècnica i de voluntariat.”
(entrevista amb entitat)*

⁴ Per consultar les iniciatives creades a la comarca veure el web: <https://suportpopular.org/mapa-de-xarxes/>

- La coordinació entre administracions públiques i entitats per a activar recursos per a persones sense llar o les targetes prepagament.

*“Hem posat en marxa nous dispositius, alguns amb el Consell Comarcal, altres amb la Generalitat...”
(entrevista amb entitat)*

- La cerca de la transversalitat a algunes de les accions realitzades.

*“Fa uns anys vam canviar la nostra metodologia de treball. Abans ateníem molt aquella demanda concreta i ara és molt més transversal. Quan intervenim amb persones amb malalties cròniques que no es poden pagar la medicació, per exemple, intervenim sobre l'adherència terapèutica.”
(entrevista amb entitat)*

*“Se acordó la implantación de las tarjetas pre-pago unido a un plan de trabajo complementario, por ejemplo, en salud mental, y un trabajo de corresponsabilidad con talleres de economía, nutrición... Se trata de empoderar a las personas, porque cuando se entra en el programa de alimentos es muy difícil salir.”
(entrevista amb entitat)*

Pel que fa a les necessitats no cobertes en aquest àmbit, destaquen:

- La demanda per trobar sortides al laberint burocràtic amb què es troben moltes persones a l'hora d'accedir als serveis (SEPE, serveis socials, CAP...) al haver quedat pràcticament paralyzada l'atenció presencial, dificultats que no només estan relacionades amb la bretxa digital.

*“Hi ha moltes dificultats per accedir a metges, etc.”
(entrevista a entitat)*

*“Hemos detectado que es imposible que puedan llegar a pedir los recursos necesarios.”
(entrevista a entitat)*

*“Hi ha una angoixa per trucar als serveis socials o al CAP i no obtenir una resposta àgil. És important equilibrar la porta d'entrada.”
(entrevista a entitat)*

- La necessitat de reforçar els serveis socials tant a nivell de recursos humans com de suport emocional a professionals, així com també les entitats.

*“Manquen eines de suport emocional per al personal de serveis socials.”
(sessió de treball amb municipis de 20.000 a 50.000 hab. i Consell Comarcal)*

*“Hi ha molt bona predisposició dels serveis socials, però amb el pas del temps estan col·lapsats.”
(sessió de treball amb entitats)*

*“No es tracta de fer coses molt noves, sinó que les que tenim han de respondre al que hi ha i necessitem mitjans.”
(sessió de treball amb entitats)*

*“El món local, tant l'administració com les entitats, està donant respostes a tothom amb molt pocs mitjans.”
(sessió de treball amb entitats)*

7. REPTES IDENTIFICATS

En aquest capítol es presenten els principals reptes identificats al Vallès Occidental per a donar resposta a la crisi provocada per la COVID-19. Els reptes s'agrupen en dos apartats: aquells relacionats directament amb la pobresa i l'exclusió social, per una banda, i per una altra, els que tenen més a veure amb els aspectes organitzatius, tant de l'administració pública com de les entitats que han de donar resposta a les necessitats detectades a la comarca.

Reptes en matèria de vulnerabilitat i exclusió social

- Un dels reptes més importants, i que s'ha evidenciat des de l'inici de la pandèmia, és el de **garantir un accés universal a la protecció social**, no deixant ningú enrere per la seva situació administrativa.

"L'empadronament, quan es resol, té moltes conseqüències en el dia a dia [...] La por de famílies que no estan regularitzades fa que no portin els nens a les revisions del CAP."
(sessió de treball amb professionals i acadèmics/ques)

"Hem de tirar cap a l'empadronament per a garantir els drets fonamentals."
(entrevista a entitat)

"El Covid ha posat de manifest la injustícia humana amb els immigrants irregulars. És una línia per la que s'ha d'apostar."
(sessió de treball amb entitats)

- **L'atenció integral a la infància i a l'adolescència** constitueix un altre dels grans reptes per als propers anys, ja que aquest ha estat un dels col·lectius més afectats per les decisions preses durant la pandèmia (ex: el tancament de centres educatius i paralització de les activitats extraescolars) i també al que menys atenció s'ha donat. Es considera que l'impacte de la manca d'atenció a aquest col·lectiu tindrà greus conseqüències a mig i llarg termini, no només en termes de pobresa i exclusió social, sinó també en matèria de cohesió social.

"Viure en pobresa material i relacional en la infància té un gran impacte en la cohesió social futura."
(sessió de treball amb professionals i acadèmics/ques)

"La salut mental està apretant amb molta força i és una de les conseqüències de veure la degradació de l'ambient familiar."
(sessió de treball amb professionals i acadèmics/ques)

- Reforçar les **polítiques d'habitatge**, desenvolupant iniciatives per a poder donar resposta a les persones sense sostre i a les situacions d'urgència social com les derivades de la violència de gènere.

*“Veig més necessari que mai desenvolupar un recurs compartit entre diversos municipis, un centre d'estada limitada amb espais compartits finançat per diversos municipis. Estem gastant molts diners en pensions.”
(sessió de treball amb municipis de 20.000 a 50.000 hab. i Consell Comarcal)*

Les polítiques d'habitatge també han d'ajudar a resoldre a una realitat que ja existia i que s'agreuja amb aquesta crisi, la de dificultats cada vegada majors d'una part important de la població per a pagar l'habitatge.

Tal com es posa de manifest a l'informe INESS-COVID 19, malgrat que amb l'estat d'alarma es van adoptar mesures per aturar o minimitzar els desnonaments i els talls de subministraments, quan aquestes mesures desapareguin, els desnonaments, els talls de subministraments, les ocupacions i les problemàtiques relacionades amb l'habitatge poden arribar a ser més greus que les de la crisi anterior (Gibert, Codina i Angerri, 2020).

- **L'atenció a la salut mental** durant els propers mesos i anys serà un dels grans reptes degut a l'impacte del confinament i de la crisi en la població, tant infantil i adolescent, com adulta i gran.

*“En infants, adolescents i gent gran és on la salut mental ha tingut més impacte.”
(sessió de treball amb professionals i acadèmics/ques)*

- Desenvolupar iniciatives per a **reduir la bretxa digital de la població**, tant per a accedir a serveis i ajuts com per a poder ajudar als fills i filles amb la formació online, així com per a rebre formació per a l'ocupació per a persones en edat laboral.

*“Com que anem cap a un món cada vegada més tecnològic, cal garantir l'accés a les famílies quan no disposen de les competències necessàries.”
(sessió de treball amb professionals i acadèmics/ques)*

*“És molt important desplegar recursos d'acompanyament digital perquè hi ha perfils que queden totalment fora del sistema.”
(sessió de treball amb municipis de 20.000 a 50.000 hab. i Consell Comarcal)*

- Una altra demanda recollida ha estat la de **donar més valor a les tasques de cura**.

*“La gent gran vol viure a casa el màxim de temps possible. El nivell del model actual de residències i del sistema d'atenció domiciliària és molt baix, i això s'ha posat de manifest durant la crisi [...] La cartera de SAD hauria de ser més àmplia per adaptar-se a les necessitats. És un bon moment per a revisar aquest model de cures.”
(sessió de treball amb professionals i acadèmics/ques)*

*“Necessitem més instruments i equipaments per a gent gran. I la forma de gestió hauria de ser diferent a la que tenim.”
(sessió de treball amb entitats)*

Reptes en matèria organitzativa

- En alguns casos, revisar el sistema per **facilitar l'accés dels diversos perfils en situació de vulnerabilitat** i/o ampliar l'estructura de primera acollida.
- **Acompanyar a les persones que arriben a serveis socials a gestionar/accedir a altres serveis que no ofereixen els serveis socials** (Ingrés Mínim Vital, ERTO, accedir al web de l'ICS...)

"En la post-pandèmia haurem d'acompanyar a les persones per a fer de pont amb les altres institucions o recursos."

(sessió de treball amb municipis de més de 50.000 hab.)

- **Replantejar les ràtios de professionals**, tenint en compte les característiques de la població (no totes tenen les mateixes necessitats, independentment de la grandària del municipi).

"Si augmenten les problemàtiques, cal incrementar les ràtios de professionals."

(sessió de treball amb municipis de 20.000 a 50.000 hab. i Consell Comarcal)

- Treballar en la **digitalització dels propis serveis** (proporcionar dispositius a l'equip de professionals -mòbils, portàtils..., adaptar els espais- per exemple per a fer entrevistes o reunions online).
- **Crear espais de "respir"** per a professionals de serveis socials, oferint suport emocional als equips (acompanyament en el teletreball, gestió emocional...)
- **Obrir espais de reflexió sobre la pràctica professional**: efectes de les valoracions de casos a distància, seguiments/intervencions que han quedat en segon terme per centrar-se en cobrir les necessitats bàsiques.

"Hem de garantir un sistema que ens permeti l'atenció directa."

(entrevista a entitat)

"El teletreball massiu a serveis socials és un arma de doble tall [...] hi havia mares de famílies monomarentals que no podien contactar amb l'assistenta, no hi ha dret."

(sessió de treball amb entitats)

- **Adequar els espais d'atenció** de serveis socials i les entitats, com les sales d'espera, a les necessitats actuals, garantint la seguretat del personal i de les persones usuàries.

"La gent té por a venir a l'entitat. Es podria fer una certificació COVID-19 per a que la gent entengui que les entitats són llocs segurs."

(sessió de treball amb entitats)

8. RESUM I CONCLUSIONS

La crisi provocada per la pandèmia de la COVID-19 està tenint greus repercussions des del punt de vista sanitari, econòmic i social. És una situació inèdita i l'evidència disponible indica que s'està produint un deteriorament de les condicions de vida de la població, amb un increment de la pobresa i l'agudització del risc d'exclusió social, especialment de dones, infants, joves i població migrada, entre d'altres.

Esdevé una prioritat reforçar els sistemes de protecció social i garantir els drets bàsics de la ciutadania. En aquest sentit, la formulació de noves propostes dirigides a reduir la vulnerabilitat, la pobresa i la desigualtat, així com el disseny d'actuacions transversals i sectorials requereix disposar d'informació i coneixement sobre l'abast impacte a la nostra comarca que permeti avaluar les actuacions desenvolupades per fer-hi front.

L'estudi parteix d'un marc conceptual que considera la vulnerabilitat i l'exclusió social d'una manera dinàmica i multidimensional. L'enfocament metodològic combina el desenvolupament d'un sistema d'indicadors a escala municipal i comarcal per mesurar i monitoritzar les diferents dimensions del fenomen, amb la realització d'entrevistes i sessions de treball amb agents clau del territori per obtenir informació qualitativa sobre els perfils de població en situació o risc de vulnerabilitat, així com per determinar necessitats emergents, capacitats i buits en l'atenció social.

A partir de la revisió de la literatura i dels resultats de l'anàlisi de les dades qualitatives s'han identificat vuit factors de risc que afecten els col·lectius més vulnerables en relació amb el gènere, l'edat, les condicions de salut, que interactuen amb la situació legal, laboral i residencial d'aquestes persones. A la comarca, la crisi ha afectat a persones que ja es trobaven en situació de vulnerabilitat i exclusió social. Però també ha impactat sobre perfils diferents, com a resultat de nous factors de risc relacionats amb les mesures aplicades per fer front a la pandèmia i les seves conseqüències socioeconòmiques.

Entre els col·lectius més afectats destaquen les persones migrades en situació irregular; persones grans, dependents, amb discapacitats i les persones cuidadores; persones sense llar; persones amb problemes de salut mental i/o addicions; dones víctimes de violència de gènere i famílies monomarentals; infants i adolescents de llars vulnerables.

Durant la realització del present estudi cal destacar que els responsables i personal tècnic dels serveis socials de molts municipis (especialment, de grandària mitjana) i les entitats, han posat en relleu la situació de les persones migrades en situació irregular i les dificultats d'aquest col·lectiu davant la limitació de l'empadronament.

Actualment els dos col·lectius que més preocupen són el de les persones que han perdut feina o un negoci, i la infància i adolescència. Pel que fa al primer, diversos estudis posen de manifest que les mesures adoptades, com ara els ERTO, la prestació extraordinària per cessament d'activitat pels treballadors autònoms o l'Ingrés Mínim Vital han esmorteït el que podria haver estat una caiguda dels ingressos molt més significativa (Funcas, 2020; Cruz, Navarro-Varas i Porcel, 2020).

Taula 3. Factors de risc, perfils vulnerables, estratègies adoptades pels agents i necessitats no cobertes (1/2).

Factor de risc	Perfils/riscos emergents	Estratègies desenvolupades	Necessitats no cobertes
Situació legal	<ul style="list-style-type: none"> • Persones estrangeres en situació administrativa irregular. 	<ul style="list-style-type: none"> • Reforç i coordinació amb entitats que treballen amb persones en situació irregular. • Suport per aconseguir l'empadronament (en algun cas projecte transversal de ciutat). 	<ul style="list-style-type: none"> • No empadronament de persones en situació irregular per part d'alguns municipis.
Situació laboral	<ul style="list-style-type: none"> • Persones que viuen de l'economia submergida. • Persones en atur. 	<ul style="list-style-type: none"> • Distribució d'ajudes de primera necessitat. • Augment de la cobertura dels bancs d'aliments. • Increment dels serveis d'àpats a domicili, lots d'aliments i accés al rebost solidari. • Posada en marxa de les targetes moneder. • Suport sindical i suport legal voluntari. • Adaptació dels serveis d'ocupació. 	<ul style="list-style-type: none"> • Polítiques transversals on la dimensió laboral sigui un eix més.
Salut i addiccions	<ul style="list-style-type: none"> • Persones amb dependència. • Persones amb discapacitat. • Persones amb malalties mentals. • Persones cuidadores. • Persones amb addiccions. 	<ul style="list-style-type: none"> • Servei d'acompanyament com a respir per a famílies de persones amb discapacitat. • Reforç de l'acompanyament emocional. • Adaptació de serveis. 	<ul style="list-style-type: none"> • Llar amb suport comarcal o mancomunada per a persones amb problemàtiques de salut mental.
Situació residencial	<ul style="list-style-type: none"> • Sensellarisme. • Habitatges insegurs o inadequats. • Acolliment d'urgència. 	<ul style="list-style-type: none"> • Gestió d'allotjaments d'urgència. • Ajuts per al pagament de l'habitatge, relloguers i subministraments. 	<ul style="list-style-type: none"> • Recurs comarcal d'acolliment per a persones sense sostre.

Taula 4. Factors de risc, perfils vulnerables, estratègies adoptades pels agents i necessitats no cobertes (2/2).

Factor de risc	Perfils/riscos emergents	Estratègies desenvolupades	Necessitats no cobertes
Edat	<ul style="list-style-type: none"> • Persones grans. • Infància i adolescència. • Joves, especialment menors no acompanyats i menors tutelats. 	<ul style="list-style-type: none"> • Seguiment telefònic de persones grans, especialment entre les més vulnerables. • Suport a les residències i mediació amb el Departament. • Suport a les persones grans a través de les xarxes de suport veïnal. • Increment de la despesa en projectes educatius i casals. • Proporció de material didàctic i equipament tecnològic a infants i adolescents. 	<ul style="list-style-type: none"> • Manca de personal per a poder mantenir i/o ampliar el seguiment a les persones grans. • Reforç escolar telemàtic. • Serveis de menjador per a infants que substitueixin els menjadors escolars en casos de confinament. • Activitats extraescolars i de lleure.
Gènere	<ul style="list-style-type: none"> • Dones víctimes de violència de gènere. • Famílies monomarentals. 	<ul style="list-style-type: none"> • Suport a la violència de gènere i a la conciliació a través de xarxes relacionals de voluntariat. 	<ul style="list-style-type: none"> • Manca de recursos per a derivar víctimes de violència de gènere. • Manca d'acompanyament integral a les víctimes.
Bretxa digital	<ul style="list-style-type: none"> • Infants per a seguir amb l'escolarització. • Persones adultes per a accedir a serveis i demanar ajuts. 	<ul style="list-style-type: none"> • Distribució de material tecnològic a infants. • Suport tecnològic per a persones adultes. 	<ul style="list-style-type: none"> • Manca de reforços per a l'acompanyament digital a persones usuàries.
Situació relacional	<ul style="list-style-type: none"> • Pèrdua de xarxes de suport. • Nuclis disseminats sense serveis. 	<ul style="list-style-type: none"> • Creació de grups de suport veïnal. 	<ul style="list-style-type: none"> • Reforç dels serveis de salut mental.

Pel que fa a la infància i l'adolescència, hi ha un acord generalitzat, tant al Vallès Occidental com al conjunt de Catalunya, que és un col·lectiu al qual no s'ha prestat fins ara, i des de l'inici de la pandèmia, l'atenció que requeria. En aquest context, diversos estudis posen de manifest els efectes negatius del confinament, però especialment entre aquells infants i adolescents que ja partien de situacions més desfavorides (Bonal i González, 2020; Institut Infància i Adolescència de Barcelona, 2020).

Les persones grans i les dones també són dos col·lectius que estan patint especialment la crisi, tal i com també apunten altres estudis (Fernández-Luis et al. 2020; Gibert, Codina i Angerri, 2020). A més de la situació viscuda a les residències de persones grans, les mesures de distanciament social han provocat entre la població de més edat situacions de soledat, aïllament o depressió. Les dones, per la seva banda, són les que més han assumit les tasques de cura i en molts casos han hagut de renunciar a la feina per a fer-se càrrec de menors o altres persones dependents, sense oblidar l'increment de la violència de gènere.

La crisi també està tenint un fort impacte sobre el conjunt del sistema de protecció social: l'increment de la demanda d'atenció social (ajuts d'urgència, tramitació de prestacions i altres gestions) es produeix en un escenari de limitada presencialitat i de bretxa digital. Les administracions públiques de la comarca han adoptat estratègies diverses per fer front a les necessitats de la població més vulnerable, mitjançant el reforç dels recursos i serveis bàsics, amb la col·laboració d'entitats del tercer sector i xarxes comunitàries. A banda del perfils emergents, apareixen necessitats no cobertes per les limitacions administratives, inadequació o la manca de recursos i de professionals que esdevenen reptes prioritaris per al territori (Taula 3 i Taula 4).

BIBLIOGRAFIA

- Agència de Qualitat i Avaluació Sanitàries de Catalunya, 2020. Desigualtats socioeconòmiques en el nombre de casos i la mortalitat per COVID-19 a Catalunya.
- Amnistía Internacional, 2020. Abandonadas a su suerte. La desprotección y discriminación de las personas mayores en residencias durante la pandemia COVID-19 en España.
- Atkins, Mariana and Baldassar, Loretta, 2020. COVID-19, social isolation and ageing. CSI Response. May 2020.
- Arkins, Mariana; Callis, Zoe; Flatau, Paul and Kaleveld, Lisette, 2020. COVID-19 and youth unemployment. CSI Response. May 2020.
- Bonal, Xavier i González, Sheila, 2020. Desigualtats d'aprenentatge en confinament.
- Brown, Jeremiah; Carey, Gemma and Noone, Jack, 2020. Financial Wellbeing and COVID-19. CSI Response. July 2020.
- Càritas Catalunya, 2020. L'impacte de la COVID-19 en les famílies ateses per les Càrites amb seu a Catalunya. Resultats de la primera onada. Juliol de 2020.
- Cáritas, 2020. El primer impacto en las familias acompañadas por Cáritas. Observatorio de la Realidad Social. La crisis de la COVID-19. Número I, junio 2020.
- Consell Comarcal del Vallès Occidental, 2020. Reinventem-nos, protegim-nos, activem-nos, responsabilitzem-nos. Pla de Reconstrucció del Vallès Occidental davant l'impacte de la pandèmia COVID-19. 16 juny 2020.
- Consell Comarcal del Vallès Occidental, 2020. Pla de xoc de mesures socials. 50 accions comarcals.
- Consell Comarcal del Vallès Occidental, 2020. Comissió mixta d'observació permanent de les desigualtats i la pobresa al Vallès Occidental. 24 de juliol de 2020.
- Consell Comarcal del Vallès Occidental, 2020. Ajuts individuals de menjador al Vallès Occidental. Evolució i principals característiques. Curs 2019-20.
- Consell Comarcal del Vallès Occidental, 2018. Mapa de recursos per a combatre la pobresa al Vallès Occidental. Una aproximació a les principals mesures a la comarca. Novembre de 2018.
- Consell Comarcal del Vallès Occidental, 2017. Desigualtat i pobresa al Vallès Occidental. Una aproximació a la situació actual i a les principals mesures locals. Juny 2017.
- Creu Roja, 2020. Informe d'actuació COVID-19 Creu Roja al Vallès Occidental. 10 de novembre del 2020.
- Creu Roja, 2020. Informe d'actuació COVID-19 Creu Roja a Catalunya. 7 d'octubre de 2020.
- Cruz, Navarro-Varas i Porcel, 2020. IERMB. Una aproximació als efectes socioeconòmics de la COVID-19 a la metròpoli de Barcelona. Estimacions desigualtat social i pobresa. Àrea de Cohesió Social i Urbana. Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona.

Deloitte 2020. The social impacts of COVID-19. August 2020.

Diputació de Barcelona, 2012. Plans locals d'inclusió i cohesió social. Guia metodològica revisada.

Farmer, Jane; De Cotta, Tracy; Knox, Jasmine and Adler, Viktoria, 2020. Loneliness, social connection and COVID-19. CSI Response.

Fernández-Luis, Sheila; Marbán, Elena; Pajín, Leire; Saavedra, Belén; M. Soro, Sara (ISGlobal), 2020. ¿Qué sabemos del impacto de género en la pandemia de la COVID-19?

Funcas, 2020. Impacto social de la pandemia en España. Una evaluación preliminar.

Gibert, Karina; Codina, Toni i Angerri, Xavier, 2020. Identificació de Necessitats Socials Emergents com a conseqüència de la COVID-19 i efecte sobre els Serveis Socials del territori. INESS-Covid 19.

Institut Infància i Adolescència de Barcelona (2020). COVID-19 I INFÀNCIA A BARCELONA: Què ens diu la recerca social d'urgència sobre els impactes de la COVID-19 en les vides i drets de la infància i l'adolescència? Quina resposta hi ha donat el govern de la ciutat? IIAB-IERMB - Ajuntament de Barcelona

Kaleveld, Lisette; Bock, Catherine and Maycock-Sayce, Rebekah, 2020. COVID-19 and mental health. CSI response. October 2020.

Malgesini, Graciela, 2020. The impact of COVID-19 on people experiencing poverty and vulnerability. Rebuilding Europe with a Social Heart. July 2020.

OCDE, 2020. What is the impact of the COVID-19 pandemic on immigrants and their children? 19 October 2020.

OIT, 2020. COVID-19 and the world of work: Impact and policy responses. 18 March 2020.

OIT, 2020. ILO Monitor: COVID-19 and the world of work. Sixth edition. Updated estimates and analysis. 23 September 2020.

Scottish Government, 2020. COVID-19 at risk groups: understanding the health, social and economic impacts. 17 September 2020.

Scottish Government, 2020. Economic Impact of Coronavirus Led Labour Market Effects on Individuals and Households. April 2020.

Scottish Government, 2020. The impacts of COVID-19 on equality in Scotland.

Varadharajan, Meera, 2020. Teacher well-being and COVID-19. CSI Response for Teachers and Schools.

ANNEX: SISTEMA D'INDICADORS

Taula A 1. Àmbit Context

INDICADOR	FONT	DEFINICIÓ	PERÍODE
1.1. Evolució i distribució de la població			
1.1.1. Població total i per sexe	Padró municipal d'habitants. Idescat.	Nombre de població total i segons sexe per municipis	2000-2019
1.1.2. Població per sexe i edat en grans grups d'edat	Padró municipal d'habitants. Idescat.	Nombre de població total i segons sexe i grups d'edat per municipis	2000-2019
1.2. Índex d'envelliment, sobreenvelliment, dependència, juvenil, senil i global			
1.2.1. Índex d'envelliment, sobreenvelliment, dependència juvenil, senil i global	Padró municipal d'habitants. Idescat.	<i>En procés d'elaboració dels indicadors</i>	1975-2020
1.3. Evolució i distribució de la població estrangera			
1.3.1. Població estrangera	Padró municipal d'habitants. Idescat.	Proporció de persones amb nacionalitat estrangera	2002-2019
1.3.2. Població estrangera per sexe i grup d'edat	Padró municipal d'habitants. Idescat.	Proporció de persones amb nacionalitat estrangera per sexe i grups d'edat	2000-2019
1.3.3. Població per lloc de naixement	Padró municipal d'habitants. Idescat.	Distribució de la població segons lloc de naixement	2000-2019

Taula A 2. Àmbit Econòmic

INDICADOR	FONT	DEFINICIÓ	PERÍODE
2.1. Renda familiar disponible			
2.1.1. RFDB per habitant	Renda familiar disponible bruta territorial. Idescat	RFDB per habitants en milers d'euros i segons índex de Catalunya per municipis	2010-2017
2.2. Producte Interior Brut per habitant			
2.2.1. PIB per habitant	Idescat. Anuari estadístic de Catalunya	PIB per habitant en milers d'euros per municipis de més de 50.000 habitants	2008-2018
2.3. Distribució de la renda			
2.3.1. Taxa de risc de pobresa moderada per sexe	Atles de distribució de la renda de les llars. INE	Proporció de població per sota del 60% de la mediana d'ingressos d'Espanya segons sexe per municipis	2015-2017
2.3.2. Taxa de risc de pobresa moderada en població menor de 18 anys	Atles de distribució de la renda de les llars. INE	Proporció de població menor de 18 anys per sota del 60% de la mediana d'ingressos d'Espanya per municipis	2015-2017
2.3.3. Taxa de risc de pobresa moderada en població major de 64 anys per sexe	Atles de distribució de la renda de les llars. INE	Proporció de població major de 64 anys per sota del 60% de la mediana d'ingressos d'Espanya segons sexe per municipis	2015-2017
2.3.4. Taxa de risc de pobresa moderada per nacionalitat	Atles de distribució de la renda de les llars. INE	Proporció de població per sota del 60% de la mediana d'ingressos d'Espanya segons nacionalitat per municipis	2015-2017
2.3.5. Taxa de risc de pobresa severa per sexe	Atles de distribució de la renda de les llars. INE	Proporció de població per sota del 40% de la mediana d'ingressos d'Espanya segons sexe per municipis	2015-2017
2.3.6. Llíndar de risc de pobresa segons intensitat i composició de les llars	INE i Idescat	Import del líndar de risc de pobresa segons intensitat i composició de les llars a Catalunya i Espanya	2013-2019
2.3.7. Renda bruta per persona segons fonts d'ingressos	Atles de distribució de la renda de les llars. INE	Import de la renda bruta per persona segons fonts d'ingressos per municipis	2015-2017
2.3.8. Coeficient de Gini	Atles de distribució de la renda de les llars. INE	Coeficient per mesurar la desigualtat en els ingressos per municipis	2015-2017

2.4. Nivell socioeconòmic			
2.4.1. Població amb nivell socioeconòmic molt baix	Observatori del Sistema de Salut de Catalunya. Departament de Salut	Proporció de població exempta de copagament de farmàcia (persones amb rendes d'integració social, pensions no contributives, aturades sense subsidi, etc.) per Àrees Bàsiques de Salut	2017
2.5. Prestacions per desocupació			
2.5.1. Persones beneficiàries de prestacions per atur i taxes de cobertura per tipus de prestació	Hermes de la Diputació de Barcelona i Observatori Consell Comarcal Vallès Occidental	Nombre i proporció de la població beneficiària de prestacions per atur segons tipus	2008-2020
2.6. Pensions no contributives de jubilació i invalidesa			
2.6.1. Persones beneficiàries de pensions no contributives per tipus	Estadística de pensions no contributives. Idescat	Nombre de persones beneficiàries de pensions no contributives de la Seguretat Social segons tipus per municipis	2016-2019
2.6.2. Import mitjà de la pensió no contributiva per tipus	Estadística de pensions no contributives. Idescat	Import mitjà de les pensions no contributives de la Seguretat Social segons tipus per municipis	2016-2019
2.6.3. Persones beneficiàries i import anual de les pensions no contributives	Estadística de pensions no contributives. Idescat	Nombre de persones beneficiàries i import anual de pensions no contributives de la Seguretat Social segons tipus per municipis	1999-2015
2.6.4. Persones beneficiàries de pensions no contributives per sexes	Estadística de pensions no contributives. Idescat	Nombre de persones beneficiàries de pensions no contributives de la Seguretat Social segons tipus i sexe per municipis	2016-2019
2.6.5. Import mitjà de les pensions no contributives per sexes	Estadística de pensions no contributives. Idescat	Import mitjà de les pensions no contributives de la Seguretat Social segons tipus i sexe per municipis	2016-2019
2.7. Salaris			
2.7.1. Salaris mitjans per sexe (euros/any)	Mostra Continua de Vides Laborals. Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social	Mitjana i mediana del salari brut segons sexe per municipis de més de 40.000 habitants	2018
2.7.2. Ràtio dels percentils dels salaris mitjans	Mostra Continua de Vides Laborals. Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social	Ràtio dels percentils, quartils i percentils de salari brut mitjà per municipis de més de 40.000 habitants	2018

2.8. Bretxa salarial			
2.8.1. Bretxa salarial de gènere	Mostra Continua de Vides Laborals. Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social	Diferència en percentatge del salari de les dones respecte al dels homes en percentatge segons característiques personals i lloc de treball i relació laboral	2018
2.9. Renda garantida de ciutadania			
2.9.1. Població beneficiària de la Renda Garantida de Ciutadania	Indicadors territorials de risc de pobresa i exclusió social. Idescat	Proporció de la població beneficiària de la Renda Garantida de Ciutadania	2012-2018
2.10. Ajuts al menjador			
2.10.1. Infants i adolescents receptors d'ajuts segons valoració del risc social	Àrea de Benestar Social i Educació del Consell Comarcal del Vallès Occidental	Nombre i proporció d'infants i adolescents receptors d'ajuts individuals de menjador segons valoració del risc social	Curs 2015-2016 - Curs 2019-2020
2.10.2. Sol·licituds rebudes i ajuts concedits	Àrea de Benestar Social i Educació del Consell Comarcal del Vallès Occidental	Nombre i variació interanual de les sol·licituds, concessions i denegacions dels ajuts individuals de menjador	Curs 2015-2016 - Curs 2019-2020
2.10.3. Targetes moneder distribuïdes pel Consell Comarcal del Vallès Occidental	Àrea de Benestar Social i Educació del Consell Comarcal del Vallès Occidental	Nombre de targetes moneder distribuïdes pel Consell Comarcal als ajuntaments de la comarca	Curs 2015-2016 - Curs 2019-2020
2.10.4. Ajuts concedits per tram	Àrea de Benestar Social i Educació del Consell Comarcal del Vallès Occidental	Nombre i proporció de les concessions d'ajuts individuals de menjador segons tram garantit	Curs 2015-2016 - Curs 2019-2020
2.10.5. Ajuts concedits per municipi	Àrea de Benestar Social i Educació del Consell Comarcal del Vallès Occidental	Nombre i proporció de les concessions d'ajuts individuals de menjador per municipis	Curs 2015-2016 - Curs 2019-2020
2.10.6. Ajuts concedits a l'alumnat amb hàbits d'alimentació irregular i/o inadequats	Àrea de Benestar Social i Educació del Consell Comarcal del Vallès Occidental	Nombre i proporció de les concessions d'ajuts individuals de menjador a alumnat amb hàbits d'alimentació irregular i/o inadequats segons cycle educatiu	Curs 2015-2016 - Curs 2019-2020
2.10.7. Ajuts concedits a l'alumnat amb problemes d'habitatge	Àrea de Benestar Social i Educació del Consell Comarcal del Vallès Occidental	Nombre i proporció de les concessions d'ajuts individuals de menjador a alumnat amb problemes d'habitatge segons cycle educatiu	Curs 2015-2016 - Curs 2019-2020
2.10.8. Taxa d'incidència comarcal i municipal per cycle educatiu	Àrea de Benestar Social i Educació del Consell Comarcal del Vallès Occidental	Proporció d'alumnat amb concessió d'ajut individual de menjador segons cycle educatiu per municipis	Curs 2015-2016 - Curs 2019-2020

2.11. Ajudes d'urgència social			
2.11.1. Persones beneficiàries de les ajudes d'urgència social	<i>Explorant font de dades</i>	---	---
2.11.2. Import de les ajudes d'urgència social	<i>Explorant font de dades</i>	---	---
2.12. Distribució d'aliments			
2.12.1. Punts de distribució d'aliments	<i>Explorant font de dades</i>	---	---
2.12.2. Famílies ateses pels punts de distribució d'aliments	<i>Explorant font de dades</i>	---	---
2.12.3. Persones ateses als menjadors socials per sexe	Portal de Dades Obertes. Departament de Treball, Afers Socials i Famílies	Nombre de persones ateses als menjadors socials segons sexe per municipis	2018-2019
2.12.4. Persones ateses a altres recursos (restaurants i similars) per sexe	Portal de Dades Obertes. Departament de Treball, Afers Socials i Famílies	Nombre de persones ateses a altres recursos (restaurants i similars) segons sexe per municipis	2018-2019
2.12.5. Àpats als menjadors socials	Portal de Dades Obertes. Departament de Treball, Afers Socials i Famílies	Nombre d'àpats repartits als menjadors socials segons sexe per municipis	2018-2019
2.12.6. Àpats a altres recursos (restaurants i similars)	Portal de Dades Obertes. Departament de Treball, Afers Socials i Famílies	Nombre d'àpats repartit a altres recursos (restaurants i similars) segons sexe per municipis	2018-2019
2.13. Ingress Mínim Vital			
2.13.1. Sol·licituds de l'Ingress Mínim Vital	---	<i>En procés de recepció de les dades</i>	---

Taula A 3. Àmbit Laboral

INDICADOR	FONT	DEFINICIÓ	PERÍODE
3.1. Afiliació a la Seguretat Social			
3.1.1. Afiliats a la Seguretat Social segons residència padronal de l'afiliat per sexe	Afiliats i afiliacions a la Seguretat Social segons residència padronal de l'afiliat. Idescat	Nombre de persones afiliades a la Seguretat Social segons residència padronal de l'afiliat/ada segons sexe per municipis	2012-2020
3.2. Població activa			
3.2.1. Població activa registrada per sexe i edat	Hermes. Diputació de Barcelona	Nombre de persones entre 16 i 64 anys ocupades o desocupades però disponibles per treballar i en cerca d'ocupació segons sexe i grups d'edat per municipis	2008-2020
3.3. Contractació			
3.3.1. Contractació temporal per sexe	Observatori del Treball i Model Productiu	Proporció de contractes temporals segons sexe per municipis	2005-2020
3.3.2. Contractació temporal per grups d'edat	Observatori del Treball i Model Productiu	Proporció de contractes temporals segons grups d'edat per municipis	2005-2020
3.3.3. Contractació parcial per sexe	Observatori del Treball i Model Productiu	Proporció de contractes a jornada parcial segons sexe per municipis	2005-2020
3.3.4. Contractació parcial per grups d'edat	Observatori del Treball i Model Productiu	Proporció de contractes a jornada parcial segons grups d'edat per municipis	2005-2020
3.4. Taxa d'atur			
3.4.1. Taxa d'atur registral estimada per sexe i edat	Hermes. Diputació de Barcelona	Proporció de persones aturades sobre el total de persones actives segons sexe i grups d'edat per municipis	2012-2020
3.4.2. Persones aturades de llarga durada i molt llarga	Observatori del Treball i Model Productiu	Proporció de persones que es troben en situació d'atur més d'un any i més de dos anys per durada de l'atur	2005-2020

Taula A 4. Àmbit Formatiu

INDICADOR	FONT	DEFINICIÓ	PERÍODE
4.1. Abandonament escolar			
4.1.1. Població amb 17 anys no escolaritzada	Departament d'Educació	Nombre i proporció de persones de 17 anys sense escolaritzar per municipis	Curs 2017-2018
4.2. Nivell d'estudis de la població			
4.2.1. Nivell d'instrucció de la població de 16 anys i més	Hermes. Diputació de Barcelona	Proporció de persones majors de 15 anys segons nivell d'instrucció per municipis	2011
4.3. Alumnat repetidor			
4.3.1. Alumnat repetidor d'educació primària per nivell escolar i sexe	Departament d'Educació	Nombre i proporció d'alumnat repetidor d'educació primària segons sexe i nivell escolar	Curs 2018-2019
4.3.2. Alumnat repetidor d'educació secundària obligatòria per nivell escolar i sexe	Departament d'Educació	Nombre i proporció d'alumnat repetidor d'educació secundària obligatòria segons sexe i nivell escolar	Curs 2018-2019

Taula A 5. Àmbit Social i sanitari

INDICADOR	FONT	DEFINICIÓ	PERÍODE
5.1. Població amb diversitat funcional			
5.1.1. Persones amb reconeixement legal de discapacitat per sexe	Estadístiques de persones amb discapacitat. Departament de Treball, Afers Socials i Famílies	Proporció de població amb reconeixement legal de discapacitat segons sexe per municipis	2008-2018
5.1.2. Persones reconegudes legalment com a discapacitades segons el tipus de discapacitat	Estadístiques de persones amb discapacitat. Departament de Treball, Afers Socials i Famílies	Proporció de població amb reconeixement legal de discapacitat segons el tipus de discapacitat per municipis	2008-2018
5.1.3. Persones reconegudes legalment com a discapacitades segons el grau de discapacitat	Estadístiques de persones amb discapacitat. Departament de Treball, Afers Socials i Famílies	Proporció de població amb reconeixement legal de discapacitat segons el grau de discapacitat per municipis	2008-2018
5.3.1. Taxa de cobertura en centres de dia i residències per a persones amb dependència per diversitat funcional	Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. Mapa dels Serveis Socials de Catalunya	Proporció de població entre 18 a 64 anys amb grau de discapacitat igual o superior al 65% amb plaça en un centre de dia d'atenció especialitzada, centre residencial per a persones amb discapacitat i llars de residència per a persones amb discapacitat	2013-2019
5.2. Serveis per a la gent gran amb dependència			
5.2.1. Taxa de cobertura de places en centres de dia i residències per a gent gran amb dependència	Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. Mapa dels Serveis Socials de Catalunya	Proporció de població major de 64 anys amb plaça en un centre de dia i residència sobre el total de la població major de 64 anys	2013-2019
5.2.2. Taxa de cobertura dels serveis d'ajuda a domicili per a gent gran amb dependència	Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. Mapa dels Serveis Socials de Catalunya	Proporció de població major de 64 anys amb dependència atesa pels serveis d'ajuda a domicili sobre el total de la població major de 64 anys	2013-2019
5.3.2. Taxa de cobertura de teleassistència per a persones grans amb dependència	Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. Mapa dels Serveis Socials de Catalunya	Proporció de població major de 64 anys amb dependència atesa pels serveis de teleassistència sobre el total de la població major de 64 anys	2013-2019
5.3. Prestacions per a les persones amb dependència			
5.3.1. Taxa de cobertura de les prestacions econòmiques vinculades a la prestació d'un servei per a persones amb dependència	Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. Mapa dels Serveis Socials de Catalunya	Proporció de població beneficiàries d'una prestació econòmica vinculada a les places de centre de dia, residència i ajuda a domicili sobre el total de la població major de 64 anys	2013-2019

5.3.2. Taxa de cobertura de les prestacions econòmiques vinculades a la prestació d'un servei per a persones amb dependència	Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. Mapa dels Serveis Socials de Catalunya	Nombre de persones amb dependència que tenen reconeguda al seu favor una o més prestacions econòmiques i/o serveis	2013-2019
5.4. Atencions dels serveis de salut mental d'adults			
5.4.1. Persones ateses per l'Espai Situa't	Espai Situa't Vallès Occidental. Federació Salut Mental Catalunya	Persones ateses per l'Espai Situat (acompanyament i orientació amb la salut mental)	2015-2020
5.4.2. Perfil de les persones ateses per l'Espai Situa't	Espai Situa't Vallès Occidental. Federació Salut Mental Catalunya	Persones ateses per l'Espai Situat segons perfil de la persona demandant (acompanyament i orientació amb la salut mental)	2020
5.4.3. Canal de la demanda de les persones ateses per l'Espai Situa't	Espai Situa't Vallès Occidental. Federació Salut Mental Catalunya	Persones ateses per l'Espai Situat segons canal de la demanda (acompanyament i orientació amb la salut mental)	2020
5.4.4. Persones ateses per l'Espai Situa't per municipis	Espai Situa't Vallès Occidental. Federació Salut Mental Catalunya	Persones ateses per l'Espai Situat per municipis (acompanyament i orientació amb la salut mental)	2020
5.5. Places i serveis per a persones amb problemàtica social derivada de malaltia mental			
5.5.1. Places de servei de llar amb suport per a persones amb problemàtica social derivada de malaltia mental	Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. Mapa dels Serveis Socials de Catalunya	Nombre de places als servei de llar amb suport per a persones amb problemàtica social derivada d'una malaltia mental	2010-2019
5.5.2. Serveis i nombre de persones beneficiàries de serveis de llar amb suport per a persones amb problemàtica social derivada de malaltia mental	Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. Mapa dels Serveis Socials de Catalunya	Nombre de serveis i de persones usuàries dels servei de llar amb suport per a persones amb problemàtica social derivada d'una malaltia mental	2010-2019
5.5.3. Places del servei de llar residència per a persones amb problemàtica social derivada de malaltia mental	Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. Mapa dels Serveis Socials de Catalunya	Nombre de places als servei de llar residència per a persones amb problemàtica social derivada d'una malaltia mental	2010-2019
5.5.4. Serveis i nombre de persones beneficiàries de serveis de llar residència per a persones amb problemàtica social derivada de malaltia mental	Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. Mapa dels Serveis Socials de Catalunya	Nombre de serveis i de persones usuàries dels servei de llar residència per a persones amb problemàtica social derivada d'una malaltia mental	2010-2019

5.6. Utilització dels serveis sanitaris			
5.6.1. Visites a atenció primària per 1.000 habitants	Observatori del Sistema de Salut de Catalunya. Departament de Salut	Ràtio del nombre de visites a l'atenció primària per cada 1.000 habitants	2017
5.6.2. Taxa utilització CSM 18 anys i més	Observatori del Sistema de Salut de Catalunya. Departament de Salut	Proporció de població major de 17 anys que utilitzen els Centres de Salut Mental	2017
5.6.3. Taxa utilització CSM menors 18 anys	Observatori del Sistema de Salut de Catalunya. Departament de Salut	Proporció de població menor de 18 anys que utilitzen els Centres de Salut Mental	2017
5.6.4. Taxa hospitalització sociosanitària 65 anys i més	Observatori del Sistema de Salut de Catalunya. Departament de Salut	Proporció de població major de 64 anys que han estat hospitalitzades en un servei sociosanitari	2017
5.7. Polimedicació			
5.7.1. Taxa de polimedicació	Observatori del Sistema de Salut de Catalunya. Departament de Salut	Proporció de població que té recepta de 10 medicaments o més per cada 100.000 habitants	2017
5.8. Atencions dels serveis socials bàsics			
5.8.1. Persones ateses pels serveis socials bàsics per sexe	Portal Dades Obertes. Departament de Treball, Afers Socials i Famílies	Nombre de persones ateses pels serveis socials bàsics segons sexe	2018-2019
5.8.2. Persones usuàries del SAD atenció social per sexe	Portal Dades Obertes. Departament de Treball, Afers Socials i Famílies	Nombre de persones usuàries del SAD per atenció social segons sexe	2018-2019
5.8.3. Hores de SAD atenció social per sexe	Portal Dades Obertes. Departament de Treball, Afers Socials i Famílies	Nombre d'hores d'atenció a persones usuàries del SAD per atenció social segons sexe	2018-2019
5.8.4. Persones usuàries del SAD dependència per sexe	Portal Dades Obertes. Departament de Treball, Afers Socials i Famílies	Nombre de persones usuàries del SAD per dependència segons sexe	2018-2019
5.8.5. Hores de SAD dependència per sexe	Portal Dades Obertes. Departament de Treball, Afers Socials i Famílies	Nombre d'hores d'atenció a persones usuàries del SAD per dependència segons sexe	2018-2019
5.8.6. Persones ateses pel Servei de teleassistència per sexe i grans grups d'edat	Portal Dades Obertes. Departament de Treball, Afers Socials i Famílies	Nombre de persones ateses pel servei de teleassistència segons sexe i grans grups d'edat	2018-2019

5.8.7. Aparells actius del Servei de teleassistència	Portal Dades Obertes. Departament de Treball, Afers Socials i Famílies	Nombre d'aparells actius del servei de teleassistència	2018-2019
5.9. Persones beneficiàries d'entitats socials			
5.9.1. Persones beneficiàries de les entitats socials segons perfil	<i>Explorant font de dades</i>	---	---
5.10. Recursos sanitaris			
5.10.1. Centres hospitalaris	Idescat. Anuari estadístic de Catalunya	Nombre de centres hospitalaris	2000-2019
5.10.2. Llits hospitalaris per cada 1.000 habitants	Idescat. Anuari estadístic de Catalunya	Ràtio del nombre de llits hospitalaris per cada 1.000 habitants	2000-2019
5.10.3. Establiments i serveis d'atenció a gent gran per tipus de centre	Departament de Treball, Afers Socials i Famílies	Nombre d'establiments i serveis d'atenció a gent gran segons el tipus de centre	2020
5.11. Violència contra les dones			
5.11.1. Ràtio de denúncies per violència contra les dones per cada 10.000 dones	Consejo General del Poder Judicial. Dades sobre violència sobre la dona	Ràtio del nombre de denúncies per cada 10.000 dones	2007-2019
5.11.2. Trucades a la línia 900 900 120 d'atenció a la violència masclista	Portal de Dades Obertes. Institut Català de les Dones	Proporció de trucades rebudes a la línia d'atenció masclista sobre el total de la població	2013-2020
5.12. Infància, adolescència i joventut			
5.12.1. Serveis i places en centres residencials d'acció educativa	Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. Mapa dels Serveis Socials de Catalunya	Nombre de serveis i places en centres residencials d'acció educativa	2011-2019
5.12.2. Serveis i places en centres d'acolliment	Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. Mapa dels Serveis Socials de Catalunya	Nombre de serveis i places en centres d'acolliment	2011-2019
5.12.3. Serveis i places de primera acollida i atenció integral	Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. Mapa dels Serveis Socials de Catalunya	Nombre de serveis i places de primera acollida i atenció integral per a infants i joves emigrants sols	2017-2019

5.12.4. Serveis i places de protecció d'emergència	Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. Mapa dels Serveis Socials de Catalunya	Nombre de serveis i places de protecció d'emergència per a infants i joves emigrants sols	2018-2019
5.12.5. Serveis i places residencials d'educació intensiva	Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. Mapa dels Serveis Socials de Catalunya	Nombre de serveis i places residencials d'educació intensiva	2011-2019
5.12.6. Serveis i places en pisos assistits	Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. Mapa dels Serveis Socials de Catalunya	Nombre de serveis i places en pisos assistits	2011-2019

Taula A 6. Àmbit Residencial

INDICADOR	FONT	DEFINICIÓ	PERÍODE
6.1. Habitatge i règim de tinença			
6.1.1. Habitatges per tipologia	INE. Cens de població i habitatge	Nombre d'habitatges segons tipus	2011
6.2. Preu del lloguer mitjà contractual			
6.2.1. Preu del lloguer mitjà contractual	Departament de Territori i Sostenibilitat. Habitatge	Preu mitjà del lloguer contractual mensual en euros	2008-2019
6.3. Estat de l'habitatge			
6.3.1. Edificis destinats a habitatge segons l'estat de conservació	Agència d'Habitatge de Catalunya. Cens d'habitatges	Nombre d'edificis destinats a habitatge segons estat de conservació	2011
6.4. Polítiques d'habitatge protegit			
6.4.1. Inscripcions vigents de demanda d'habitatge protegit	Departament de Territori i Sostenibilitat. Habitatge	Nombre d'inscripcions vigents de demanda d'habitatge protegit	2012-2019
6.4.2. Sol·licituds inscrites de demanda d'habitatge protegit per cada 10.000 habitants	Departament de Territori i Sostenibilitat. Habitatge	Ràtio del nombre de sol·licituds inscrites de demanda d'habitatge protegit per cada 10.000 habitants	2012-2019
6.4.3. Contractes signats per borses de mediació d'habitatge de lloguer social per cada 10.000 habitants	Departament de Territori i Sostenibilitat. Habitatge	Ràtio del nombre de contractes signats per borses de mediació d'habitatge de lloguer social per cada 10.000 habitants	2010-2019
6.5. Ajuts al pagament de l'habitatge			
6.5.1. Ajuts i import de les prestacions al lloguer per cada 10.000 habitants	Departament de Territori i Sostenibilitat. Habitatge	Ràtio del nombre d'ajuts de les prestacions al lloguer per cada 10.000 habitants i import de les prestacions	2012-2019
6.5.2. Ajuts de prestacions d'especial urgència segons motiu de concessió	Departament de Territori i Sostenibilitat. Habitatge	Nombre d'ajuts de prestacions d'especial urgència segons motiu de concessió	2013-2019
6.6. Ajuts al pagament de subministraments			
6.6.1. Ajuts al pagament de subministraments de persones en situació de	<i>Explorant font de dades</i>	---	---

vulnerabilitat segons tipus d'ajut			
6.7. Població amb risc d'exclusió residencial			
6.7.1. Població amb risc d'exclusió residencial	<i>Explorant font de dades</i>	---	---
6.8. Prestacions d'urgència social			
6.8.1. Consultes rebudes a l'Oficina Comarcal d'Habitatge	Àrea de Cooperació Local i Territori del Consell Comarcal del Vallès Occidental	Nombre de consultes rebudes a l'Oficina Comarcal d'Habitatge	2008-2020
6.8.2. Expedients d'ajuts per al pagament del lloguer tramitats a l'Oficina Comarcal d'Habitatge	Àrea de Cooperació Local i Territori del Consell Comarcal del Vallès Occidental	Nombre d'expedients d'ajuts per al pagament del lloguer tramitats a l'Oficina Comarcal d'Habitatge	2019-2020
6.8.3. Expedients d'ajuts per al pagament del lloguer tramitats a l'Oficina Comarcal d'Habitatge per municipis	Àrea de Cooperació Local i Territori del Consell Comarcal del Vallès Occidental	Nombre d'expedients d'ajuts per al pagament del lloguer tramitats a l'Oficina Comarcal d'Habitatge per municipis	2019-2020
6.9. Desnonaments			
6.9.1. Llançaments judicials segons règim de tinença	Consejo General del Poder Judicial. Efecte de la crisi sobre els òrgans judicials	Nombre llançaments judicials segons règim de tinença	2013-2019
6.10. Acolliment residencial d'urgència			
6.10.1. Persones ateses per situacions puntuals de causa major en centres d'acolliment residencial d'urgència per sexe	Portal de Dades Obertes. Departament de Treball, Afers Socials i Famílies	Nombre de persones ateses per situacions puntuals de causa major en centres d'acolliment residencial d'urgència per sexe	2018-2019
6.10.2. Persones ateses per situacions puntuals de causa major en altres recursos d'acolliment residencial d'urgència per sexe	Portal de Dades Obertes. Departament de Treball, Afers Socials i Famílies	Nombre de persones ateses per situacions puntuals de causa major en altres recursos d'acolliment residencial d'urgència per sexe	2018-2019
6.10.3. Estadades/pernoctes segons tipus d'acolliment residencial d'urgència	Portal de Dades Obertes. Departament de Treball, Afers Socials i Famílies	Nombre d'estades i pernoctes segons tipus d'acolliment residencial d'urgència	2018-2019

Taula A 7. Àmbit Relacional

INDICADOR	FONT	DEFINICIÓ	PERÍODE
7.1. Població que viu sola			
7.1.1. Llars segons nombre de persones	Hermes. Diputació de Barcelona	Nombre de llars segons el nombre de persones que hi resideixen	2001 i 2011

Taula A 8. Àmbit Ciutadania i Participació

INDICADOR	FONT	DEFINICIÓ	PERÍODE
8.1. Persones refugiades			
8.1.1. Places residencials ocupades per persones sol·licitants de protecció internacional i persones refugiades	Comitè per a l'Acollida de les Persones Refugiades. Departament de Treball, Afers Socials i Famílies	Nombre de places residencials ocupades per persones sol·licitants de protecció internacional i persones refugiades	2019-2020
8.1.2. Places residencials ocupades per persones sol·licitants de protecció internacional i persones refugiades segons fase	Comitè per a l'Acollida de les Persones Refugiades. Departament de Treball, Afers Socials i Famílies	Nombre de places residencials ocupades per persones sol·licitants de protecció internacional i persones refugiades segons fase	2019
8.2. Entitats del tercer sector			
8.2.1. Entitats del tercer sector segons tipologia	Mapa d'entitats socials de Catalunya. Taula d'entitats del Tercer Sector Social de Catalunya	Nombre d'entitats del tercer sector segons tipologia	2019

